

Apua! -opas vartionjohtajille ensiavun kouluttamiseen

Henna Nykänen

2018 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

**Apua! -opas vartionjohtajille ensiavun
kouluttamiseen**

Henna Nykänen
Terveystyö
Opinnäytetyö
Marraskuu, 2018

Henna Nykänen

Apua! -opas vartionjohtajille ensiavun kouluttamiseen

Vuosi 2018 Sivumäärä 37

Opinnäytetyö tehtiin partiolippukunta Kyynärön Kiertäjät ry:n tarpeeseen perustuen. Työn tarkoituksena oli kehittää vartionjohtajien ensiavun koulutustaitoja tuottamalla toimiva ensiavun -koulutuspaketti vartionjohtajien käytettäväksi. Koulutuspaketilla tarkoitetaan paperisen ja sähköisen oppaan kokonaisuutta. Tavoitteena oli kehittää vartionjohtajien valmiuksia opettamaan ensiapu-taitoja itseään nuoremmille.

Tavoitteena on, että vartionjohtajat voivat käyttää koulutuspakettia hyväksi ensiavun kouluttamisessa lapsille ja nuorille, ja että ensiapu -opas palvelee kaikkia partiolippukunta Kyynärön Kiertäjien johtajia. Koulutuspaketin tavoitteena on, että Kyynärön Kiertäjät ry pystyisi tulevaisuudessa opettamaan lapsille ja nuorille ensiaputaitoja entistä helpommin ja kohdentamaan opettavan ensiavun nimenomaan lapsille ja nuorille sopivaksi.

Opinnäytetyön teoreettisessa osuudessa käsitellään yleisesti partiotoimintaa Suomessa sekä partiolippukunta Kyynärön Kiertäjät ry:n toimintaa. Ensiapua käsitellään niin käsitteenä kuin sen kouluttamista yleisesti Suomessa sekä lapsille. Tietoa aiheista haettiin niin kirjallisuudesta, Internet-lähteistä kuin haastattelemallakin.

Opinnäytetyönä syntynyt koulutuspaketti arvioitiin käyttäjien toimesta janapalautteen avulla luotettavaksi ja helposti käytettäväksi, silmää miellyttäväksi kokonaisuudeksi. Tulevaisuudessa opasta voitaisiin kehittää laajemmalla mittakaavalla toimivaksi, kuten esimerkiksi jonkin tietyn alueen tai vaikka koko Suomen laajuiseksi.

Asiasanat: ensiapu, partio, kouluttaminen, nuoret

Henna Nykänen

Help! - a guide to first aid training for patrol leaders

Year	2018	Pages	37
------	------	-------	----

This thesis was initiated by a local scout group Kynnärön Kiertäjät. The aim of this bachelor's thesis was to improve patrol leaders' first aid training skills by creating a functional first aid training package to patrol leaders. The training package comprised a printed and an electronic guide. The aim was to improve patrol leaders' readiness to teach first aid skills to the younger ones.

The aim is that patrol leaders can use the training package in first aid training and that the first aid guide serves all local scout group leaders. The aim of the training package is that Kynnärön Kiertäjät could teach first aid skills much more easily and keep focus on the first aid skills which are aimed at children and young people.

The theoretical part of the thesis discussed scouting in Finland and the activities of a local scout group Kynnärön Kiertäjät. First aid is discussed as a concept and from the viewpoint of training in Finland and training for children. Information about the topic was searched from literature, Internet sources and by trough interview.

The training package, which is a functional part of the thesis, was evaluated by the guide's users through a feedback form. The patrol leaders think that the training package was reliable, easy to use and visually interesting. In the future, the guide could be aimed at for example some specific area or all over Finland.

Keywords: first aid, scout movement, training, young people

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Teoreettinen viitekehys	7
2.1	Partiotoiminta Suomessa	7
2.2	Partiolippukunta Kyynärön Kiertäjät ry	8
2.3	Ensiapu ja sen kouluttaminen Suomessa	8
2.4	Ensiavun kouluttaminen lapsille	9
2.5	Kyynärön Kiertäjät ry:n tarpeet ensiavun koulutukselle	11
3	Tarkoitus ja tavoitteet	12
4	Käyttäjälähtöinen opas	13
4.1	Toiminnallinen opinnäytetyö ja käyttäjälähtöisyys	13
4.2	Oppaan käyttäjä ja käyttökonteksti	13
4.3	Oppaan sisällöt	14
5	Työn toteutus	18
5.1	Oppaan tuottaminen ja muotoilu	18
5.2	Työn eteneminen	18
6	Arviointi	19
6.1	Toteutuksen arviointi	19
6.2	Oppaan arviointi	20
6.2.1	Laatutavoitteet	20
6.2.2	Käyttäjälähtöinen arviointi	22
6.3	Jatkotutkimukset ja kehittämissuhteet	24
6.4	Oma oppiminen	24
6.5	Luotettavuus ja eettisyys	25
	Lähteet	29
	Liitteet	32

1 Johdanto

Turvallisuus on jokaiselle kuuluva perusoikeus iästä riippumatta (Opetushallitus 2012). Pelastuslaki on luotu parantamaan ihmisten turvallisuutta ja vähentämään onnettomuuksia. Pelastuslaissa säädetään erilaisista velvollisuuksista, jotka koskee niin yksittäistä henkilöä kuin yhteisöäkin. (Pelastuslaki). Turvallisuuden voidaan siis sanoa olevan jokaiselle ihmiselle sekä oikeus että velvollisuus. Turvallisuuden voi kuvailla myös olevan pyrkimys hallita ympäristöä siten, että se on vaaraton tai niin, että mahdolliset vaarat on hallittavissa (Nurmi, A. 2011, 6-7). Sanakirjassa turvallisuuden määritellään olevan turvallisuuden tila eli tila, joka ei altista vaaralle (Helsingin sanomat 2017). Partio toiminnassa pyritään luomaan turvallisuuden tunnetta monin eri keinoin. Yksi näistä keinoista on partiossa tapahtuva ensiaputoiminta.

Partiossa ensiapu on hyvin keskeisessä roolissa toimintaa. Nuoret esimerkiksi retkeilevät keskenään ilman aikuista valvontaa. Tällöin on erittäin tärkeää, että kun he ovat sen ikäisiä, että aloittavat oman ryhmän johtamisen, olisi heillä valmius toimia mahdollisissa ensiaputilanteissa. Myös partion päämääränä on kasvattaa vastuuntuntoisia ja aktiivisia kansalaisia (Suomen Partiolaiset - Finlands Scouter ry 2008, 2).

Partiolippukunta Kynnärön Kiertäjät ry on yksi niin sanottu partio toiminnan perusyksikkö (Suomen Partiolaiset - Finlands Scouter ry 2017b). Se on lähempänä vaikuttamassa lapsiin ja nuoriin kuin mitä Suomen Partiolaiset ja Hämeen Partio piiri on. On siis tärkeää, että näissä perusyksiköissä on turvallisuusasiat kunnossa. Kynnärön Kiertäjissä muun muassa kannustetaan jo nuoresta pitäen osallistumaan eri kursseille, kuten ensiapu- ja henkinen tuki -kursseille ja koko lippukunnan väkeä koulutetaan ensiavun osaamisessa esimerkiksi leirien kautta. Nuorimmat johtajista osallistuvat ryhmänohjaajakoulutukseen, jossa käydään läpi turvallisuusasioita niin retkeen liittyen kuin yleiseen turvallisuuteen. Kaikkien johtajien tulee olla käynyt läpi Turvallisesti yhdessä -koulutus ja johtamismuotona suositetaan parijohtajuutta, eli kukaan ei johda yksin.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kehittää partiolippukunta Kynnärön Kiertäjät ry:n vartionjohtajien ensiavun koulutustaitoja tuottamalla toimiva ensiavun -koulutuspaketti heidän käytettäväkseen. Tavoitteena oli, että vartionjohtajat voisivat käyttää sitä hyväksi ensiavun kouluttamisessa nuoremmilleen. Tavoitteena oli, että Apua! -opas pystyy palvelemaan kaikkia partiolippukunta Kynnärön Kiertäjien johtajia, erityisesti nuoria johtajia. Opinnäytetyön tavoitteena oli, että Kynnärön Kiertäjät ry pystyy tulevaisuudessa opettamaan lapsille ja nuorille ensiaputaitoja entistä helpommin ja kohdentamaan opetettavan ensiavun suhteessa tiettyyn ikäryhmään.

2 Teoreettinen viitekehys

2.1 Partio toiminta Suomessa

Partio on maailman, samalla Suomen suurin nuorisoliike, johon Suomessa kuuluu jopa 65 000 partiolaista. Koska partion päämääränä on kasvattaa vastuuntuntoisia, aktiivisia ja itsenäisesti ajattelevia paikallisen, kansallisen ja kansainvälisen yhteisön jäseniä, voidaan sanoa, että partio on hyvin laajasti vaikuttava liike. Sen avulla voidaan saada lapsille ja nuorille lisää tietoutta esimerkiksi ensiavun suhteen. (Suomen Partiolaiset - Finlands Scouter ry 2017b.)

Partion päämääränä on kasvattaa kunnan kansalaisia, jotka ovat persoonallisuudeltaan ja elämäntavoiltaan tasapainoisia, aktiivisia, vastuuntuntoisia ja itsenäisesti ajattelevia yhteisön jäseniä, jotka voivat toimia paikallisella, kansallisella kuin kansainväliselläkin tasolla. Partio on kasvatusjärjestö, jonka tavoitteena on tukea lasten sekä nuorten kasvua, ottaen huomioon heidän yksilölliset ominaispiirteet. Partiossa noudatetaan partio-ohjelmaa ja tärkeää on, että saa tehdä itse. (Suomen Partiolaiset - Finlands Scouter ry 2013. 49-50.)

Turvallista partio toimintaa ovat tukemassa esimerkiksi Suomen Partiolaisten turvallisuusohjeet, Suomen Partiolaisten kriisitiedotusohje, Suomen Partiolaisten päihdeohje, Hämeen Partio piirin kriisisuunnitelma ja Suomen Partiolaisten toiminnan tueksi luotu kirjallisuus, kuten esimerkiksi täysi-ikäisille partionjohtajille tarkoitettu kirja ja Reppu-kirja, joka on yleisopas noin 10-15 -vuotiaille. Suomen Partiolaisilla on myös Turvallisesti yhdessä -kurssi, joka on pakollinen kaikille partiossa johtajina toimiville sekä rikosrekisteriotteen näyttämistä on olemassa omat säädöksensä. Keskusjärjestö sekä partio piirit järjestävät erilaisia koulutuksia partiolaisten pestejä eli tehtäviä tukemaan. (Suomen Partiolaiset - Finlands Scouter ry 2015a.) Esimerkiksi Hämeen Partio piiri järjestää ensiavun koulutusta yhdessä Suomen Punaisen Ristin kanssa vähintään kuusi kertaa vuoden aikana. Myös muihin partion koulutuskokonaisuuksiin kuuluu omat moduulit turvallisuudesta, joita ovat Turvallisesti partiossa, Turvallinen toiminta, Turvallisuusjohtaminen ja Ensiapu. Näin ollen on huomioitu, että kaikilla partiopesteissä toimivilla on koulutusta myös turvallisuuden näkökulmasta. (Suomen Partiolaiset - Finlands Scouter ry 2015b.)

Suomen Partiolaisten toiminnan lähtökohtaisena tarkoituksena on edistää turvallisuutta ja Suomen Partiolaisten toimijoiden oletetaan olevan vastuullisia ja toisia ihmisiä kunnioittavia sekä ylläpitävän ennalta turvalliseksi suunniteltua toimintaa (Suomen Partiolaiset - Finlands Scouter ry 2015a). Suomen Partiolaiset sekä Hämeen Partio piiri ovat kehittäneet runsaasti erilaisia materiaaleja tukemaan partio toimintaa, mutta yhden yksittäisen lippukunnan käyttöön soveltuvia teoksia ei ole yleisesti jaossa, jotta kuka tahansa voisi niitä hyödyntää omassa toiminnassaan, järjestäessään lapsille ja nuorille laadukasta toimintaa. Partio-ohjelma itsessään määrää, millaisia taitoja partiossa tulee harjoitella ja yksi näistä taidoista on ensiapu,

jota harjoitellaan partiomenetelmän mukaan nousujohteisesti. (Suomen Partiolaiset - Finlands Scouter ry 2017a).

2.2 Partiolippukunta Kyynärön Kiertäjät ry

Kyynärön kiertäjät ry on vuonna 1978 perustettu, Lempäälän kunnan pohjoispäässä toimiva partiolippukunta. Tällä hetkellä tarpojaikäisten vartioita, eli ryhmiä, on kolme ja niistä jokaisella on vähintään kaksi vartionjohtajaa, joissain ryhmissä toimii tällä hetkellä jopa neljä vartionjohtajaa. (Kyynärön Kiertäjät ry 2017.) Lippukunnaksi kutsutaan partiotoiminnan perusyksikköä. Ne ovat usein itsenäisiä yhdistyksiä ja niistä useimmat ovat rekisteröityjä (Suomen Partiolaiset - Finlands Scouter ry 2017b).

Partiotoiminnassa lapset ja nuoret jaetaan ikäryhmittäin. Partio-ohjelmassa 12-14-vuotiaita partiolaisia kutsutaan tarpojiksi. Vartionjohtajat ovat samoajia, eli 15-17-vuotiaita, jotka järjestävät viikoittaista toimintaa 12-14-vuotiaille partiolaisille. Toisin sanoen vartionjohtajat ovat vartioiden vetäjiä, eli ryhmien johtajia. Partiomenetelmän yhtenä osa-alueena on aikuinen tuki. Tämän takia vartionjohtajia on käytössään täysi-ikäinen luotsi, joka tukee tarpojavartion kehitystä ja tarvittaessa avustaa vartionjohtajia viikkotoiminnan järjestämisessä. Keran viikossa tapahtuvaa toimintaa, kutsutaan koloilloiksi. (Suomen Partiolaiset - Finlands Scouter ry 2017a.) Partiolippukunta Kyynärön Kiertäjissä on käytössä linjaus, että vasta 13-vuotiaana pääsee tarpojaikäiseksi ja seuraavaan ikäkauteen eli samoajaksi pääsee aikaisintaan sen vuoden syksyllä, kun täyttää 15-vuotta (Kyynärön Kiertäjien suullinen tietolähde 2018).

Vartionjohtajan keskeisimpänä roolina partiotoiminnassa on tarpojaikäisen vartion viikoittaisesta toiminnasta vastaaminen. He osallistuvat viikonloppuretkien järjestämiseen ja vastaavat toiminnan turvallisuudesta. (Suomen Partiolaiset - Finlands Scouter ry 2017a.) Kyynärön Kiertäjissä on käytössä järjestelmä, jossa vartionjohtajat retkeilevät keskenään tarpojavartioiden kanssa. Luotsi voi tarvittaessa käydä vierailulla retkellä. (Kyynärön Kiertäjien suullinen tietolähde 2018.) Vartionjohtajalla on velvollisuus kouluttautua tehtävänsä. Heidän koulutukseensa toimii ryhmänohjaajakoulutus, eli tuttavallisemmin 'ROK'. Kaikilla vartionjohtajilla on mahdollisuus hyödyntää luotsin apua toiminnassaan. Vartionjohtajan tehtävää hoidetaan kerallaan vähintään puolen vuoden ajan. Vartionjohtajat ovat tarpojille kavereita ja luotettavia esimerkkihahmoja. (Suomen Partiolaiset - Finlands Scouter ry 2017a.)

2.3 Ensiapu ja sen kouluttaminen Suomessa

Suomen Punainen Risti (2017, 5) kiteyttää ensiavun olevan elämäntaito. Fyysinen ensiapu on nopeaa avun antamista onnettomuudessa loukkaantuneelle tai sairaskohtauksen saaneelle. Ensiavun tarkoituksena on tehdä sellaisia toimenpiteitä, joilla voidaan lievittää kipua, tukea elintoimintoja, ehkäistä lisävammoja tai uusien oireiden syntymistä eli toisin sanoen edistää autettavan selviytymistä ensiapua vaatineesta tilanteesta. Ensiavun keskeisimpiä aiheita ovat

esimerkiksi elvyttäminen, erilaiset sidonnat sekä tapaturmien ehkäisy. Välittäminen, eli tilanteeseen pysähtyminen ja valmius auttaa toisia, on ensiavun keskeisin asia. Se ei ole muuttunut mihinkään, vaikka ensiavun ohjeistukset muuttuvat jatkuvasti. (Suomen Punainen risti 2017, 5&193.)

Ensiavun antaminen on kaikille ihmisille kuuluva velvollisuus. Pelastuslaki määrää kaikkia koskevan yleisen toimintavelvollisuuden. Käytännössä tämä tarkoittaa onnettomuuden sattuessa, välitöntä ilmoituksen tekemistä vaarassa oleville, hätäilmoituksen tekemistä sekä pelastustoimiin ryhtymistä, omien kykyjensä mukaisesti. (Pelastuslaki 2.luku, 3§.) Jo lain määriteltäessä auttamisvelvollisuutta, tulisi jokaisen kansalaisen osata joitain ensiaputaitoja. Pelastustoimen laiminlyönnistä on rikoslakiin määritelty omat sääöksensä, jonka rangaistukset voivat olla sakosta jopa kuuden kuukauden vankeustuomioon (Rikoslaki 21.luku, 15§).

Ensiapuun liittyen löytyy valmista materiaalia niin SPR:n kuin partion puolesta. Partion ohjelmavivulla on kuitenkin hyvin yleispiirteittäin kuvattu, mitä kunkin ikäkauden tulisi osata ja välttämättä itse toimintaohjeita ensiapu tilanteisiin ei ole esitelty. SPR:n uusin ensiapuohjeistus on vuodelta 2015 (Suomen Punainen Risti 2015). Partio toiminnan käyttöön on tehty ensiapuohjeistuksia, mutta mikään niistä ei tue kunnolla Kynnärön kiertäjien tarvetta ja sen lisäksi ne ovat paljon vanhempia kuin mitä on Suomen punaisen ristin uusin ensiapuohjeistus. Partiolippukunta Kynnärön kiertäjät ry:ssä on kuitenkin tarvetta nimenomaan toimintaohjeille, eli mitä esimerkiksi teet, kun kaverisi veistää puukolla sormeensa tai lyö kirveellä jalkaansa keskellä metsää.

Suomen johtava ensiavun kouluttaja on Suomen Punainen Risti. He järjestävät erilaisia kursseja eri tarkoituksiin, mutta kaikissa on teemana hätäensiapu, joka on henkeä pelastavaa ensiapua. (Suomen Punainen Risti 2016.) Ensimmäiset ensiapukurssit Punainen Risti on järjestänyt jo vuonna 1885, jolloin kohdehenkilöinä olivat rautatieläiset ja poliisit. Ensimmäiset luennot terveyden ja sairaanhoidosta pidettiin kuitenkin jo vuonna 1882. (Suomen Punainen Risti 2018.)

2.4 Ensiavun kouluttaminen lapsille

Oppiminen on vahvasti yhteydessä elämänkaarta säätelevien tekijöiden kanssa. Muutoksen ja kehityksen säätelijöitä on elämänkaaren tutkimuksessa havaittu neljä. Yksi niistä on ikään ja sukupuoleen liittyvät säätelijät sekä niihin sidoksissa olevat kehitystehtävät, jotka yhteiskunta tai kulttuuri on asettanut. Oppimisen ehdot muuttuvat elämän edetessä ja näkyvimmit muutokset tapahtuvat lapsuusvuosina. Muutokset liittyvät fyysiseen kasvuun sekä kehitykseen. Oppimisen edellytyksiin kuuluu, että uuden oppiminen voidaan rakentaa aiemmin opitun tiedon pohjalle. (Rauste-Von Wright, Von Wright & Sointi 2003, 71-73).

Lapsille tulee antaa mahdollisuus siihen, että heidän yksilöllisiin tarpeisiinsa vastataan. Yksilölläisyydellä on kuitenkin edellytyksiä, joita ovat muun muassa henkilökohtaisten tarpeiden, kiinnostustenkohteiden ja edellytysten huomiointia. Kouluttamisessa tulee huomioida myös mahdolliset sukupuolten väliset erot, yksilölliset kehityserot, kulttuurilliset erot sekä erilaiset oppimistyyli. (Opetushallitus 2013, 15-16.) Partiomaailmassa hyvä esimerkki yksilölläisyydestä on sisu-toiminta. Sisupartiolainen on erityistä tukea vaativa partiolainen. Tuen tarve voi johtua esimerkiksi jostain vammasta, pitkäaikaissairaudesta tai jostain muusta ominaisuudesta. (Suomen Partiolaiset - Finlands Scouter ry 2017c.) Jo Suomen Partiolaiset itsessään on huomionnut erilaisia lapsen kehitykseen liittyviä tekijöitä. Tarpojakäiset on jaettu sukupuolten mukaisiin ryhmiin, tytöt pienemmissä ryhmissä ja pojat hivenen suuremmissa. Myös oppimistyyliä on mietitty toimintavinkkejä kirjoittaessa. Esimerkiksi kaikki eivät opi siten, että he lähtisivät kokeilemaan asioita ennen teoriaosuutta. Siksi ohjelmassa onkin huomioitu, että on mahdollista toteuttaa teoriapohjaista että kokeilupohjaista oppimista. (Kynnärön Kiertäjien suullinen lähde 2018.)

Opetus-, ohjaus- ja toimintatapoja, joilla kouluissa pyritään vaikuttamaan lapsen oppimisen edistymiseen, kutsutaan pedagogisiksi käytännöiksi. Olleellista lapsen oppimisen edistämässä on esimerkiksi se, että häntä tuetaan, kannustetaan, ohjataan, kiitetään, haastetaan erilaisiin asioihin. Oppijan sosiaalinen suhde ohjaajaan, vaikuttaa siihen, miten hän oppii. Lapset, jotka ovat läheisiä opettavan ihmisen kanssa, pärjäävät paremmin oppimistilanteissa kuin ne lapset, joiden suhde opettavaan ihmiseen on ongelmallinen. (Opetushallitus 2013, 81-83). Partiossa tämä tarkoittaa sitä, että vartionjohtajien tulee olla läheisiä tarpojien kanssa, jotta heillä olisi mahdollisuus oppia paremmin vartionjohtajien opettamia taitoja.

Vertaisvuorovaikutuksen merkityksestä on oppimiseen on monenlaista tietoa. Joidenkin tietolähteiden mukaan myönteinen suhde edistää oppimista, mutta taas toisten tutkimusten mukaan, ei myönteisellä suhteella ole merkitystä oppimisen kannalta. (Opetushallitus 2013, 83). Partio toiminnassa on kuitenkin käytössä vertaisjohtajuuden malli tarpojien kohdalla. Vartionjohtajat ovat vain yhdestä kolmeen vuotta johdettavia vanhempia. Kaikissa lippukunnissa tämä ei toteudu vartionjohtajien vähäisestä määrästä johtuen. (Kynnärön Kiertäjien suullinen tietolähde 2018.)

Ensiapua ei opi pelkästään lukemalla. Sitä tulee aktiivisesti harjoitella. Suomen Punainen Risti järjestää ensiavun koulutuksia, mutta heillä on linjaus, että EA1- ja EA2-kursseille osallistuvan tulee olla täyttänyt 13-vuotta. (Suomen Partiolaiset - Finlands Scouter ry 2015.) Partio onkin oivallinen paikka alle 13-vuotiaille opetella ensiavun taitoja.

Suomen Punainen Risti tarjoaa materiaalia ensiavun kouluttamiseen lapsille ja nuorille. Materiaali on jaettu iän mukaan, kohteena ala-aste-, yläaste- ja lukioikäiset. Suomen Punainen

Risti järjestää silloin tällöin ensiapu koulutusta myös noin 7-12-vuotiaille lapsille. (Suomen Punainen Risti 2018.)

Suomen Partiolaisilla on ohjelmassaan paljon erilaisia toimintavinkkejä, joiden avulla ensiapua voi lapsille kouluttaa (Kynnärön Kiertäjien suullinen tietolähde 2018). Partiomenetelmän yhtenä osa-alueena on tekemällä oppiminen. Tekemällä oppimalla päästään siis kohti partion päämäärää. (Suomen Partiolaiset - Finlands Scouter ry 2018a.) Ensiapuun liittyvät toimintavinkit ohjaavat tekemisen kautta oppimaan ensiaputaitoja. Toimintavinkit ovat kuitenkin monen eri klikkauksen päässä Suomen Partiolaisten ohjelmisivustolla. Ohjelmasta on olemassa myös paperiset versiot, mutta Kynnärön Kiertäjät ei ole niitä halunnut ostaa.

2.5 Kynnärön Kiertäjät ry:n tarpeet ensiavun koulutukselle

Partiossa tarvitaan useita eri ensiaputaitoja, etenkin fyysisen ensiavun taitoja. Partiossa kokeillaan paljon uusia asioita, joita ei normaalissa arjessa välttämättä tulisi kokeiltua. Tämän takia tapaturmia sattuu entistä enemmän. (Kynnärön Kiertäjien suullinen tietolähde 2018.) Henkisen ensiavun taidot ovat myös partiolaisten tärkeitä osata, sillä ovathan hekin vain tavallisia ihmisiä muiden joukossa. Partiotöinnässä on tärkeää varmistaa, että jokaisella partiossa toimijalla on turvallinen toimintaympäristö niin fyysisesti kuin henkisesti (Suomen Partiolaiset - Finlands Scouter ry 2015b, 6).

Partiolippukunta Kynnärön Kiertäjillä on keskeisimpänä tarpeena fyysisen ensiavun sisältöjen kouluttaminen. Vaikkakin ensiapuun liittyviä asioita tulee Kynnärön Kiertäjissä harjoitella vähintään kerran puolessa vuodessa, harjoitellaan niitä silti paljon enemmän, kuten esimerkiksi retkillä, leireillä ja partiotaitokilpailuissa. (Kynnärön Kiertäjien suullinen tietolähde 2018.) Ensiapu on taito, joka pysyy yllä vain ahkeralla harjoittelulla. Sen takia, Kynnärön Kiertäjät ahkerasti harjoittelevat ensiavun sisältöjä. Viime vuosina on ensiavun kouluttaminen kuitenkin tapahtunut muistikuvien varassa, eikä kukaan ole tarkistanut uusimpia ensiavun ohjeistuksia. (Kynnärön Kiertäjien suullinen tietolähde 2018.)

Henkistä ensiapua Kynnärön Kiertäjissä ei vartionjohtajille kouluteta, sillä he ovat liian nuoria hoitamaan henkisen ensiavun tilanteita. Käytössä on Hämeen Partiopiirin Kriisisuunnitelma, joka on kaikkien vartionjohtajien saatavilla. (Kynnärön Kiertäjien suullinen tietolähde 2018.) Kriisisuunnitelma sisältää toimintamalleja erilaisiin äkillisiin tilanteisiin ja kriiseihin sekä toimintaohjeita joihinkin ensiaputilanteisiin, kuten esimerkiksi elottomuuteen, palovamoihin sekä kouristelukohtauksiin (Hämeen Partiopiiri ry 2016). Lisäksi Kynnärön Kiertäjillä on Suomen Partiolaisten ohjeistuksissa määrätty turva-aikuinen, joka tarvittaessa hoitaa vastaan tulevat henkisen ensiavun tilanteet (Kynnärön Kiertäjien suullinen tietolähde 2018).

Ensiapu-oppaasta on hyötyä useille eri tahoille. Partiolippukuntana Kynnärön Kiertäjät hyötty oppaasta, koska näin heillä on paremmin osaavia johtajia ja lapsille voidaan varmistaa turvallisempi ympäristö harrastaa. Johtajien näkökulmasta katsottuna on oppaasta hyötyä heidän järjestäessään koloiltoja eli viikottaisia kokoontumisiaan sekä retkiä. Nuoret johtajat voivat esimerkiksi retkeillä keskenään lasten kanssa, ilman paikalla olevaa täysi-ikäistä (Kynnärön Kiertäjien suullinen tietolähde 2018). Opas helpottaa heidän toimintaansa mahdollisissa ensiaputilanteissa, sekä antaa heille vinkkejä siihen, miten he voivat valmistautua mahdollisiin ensiaputilanteisiin. Lasten näkökulmasta katsottuna oppaasta saatava hyöty on heille tarjottava turvallinen partiotoiminta. He voivat olla hyvillä mielin siitä, että heitä osataan auttaa, jos jotain sattuisi. Lapset hyöttyvät oppaasta myös siten, että heille voidaan koloilloissa opettaa oikeaoppista ensiapua, eikä kenenkään hatariin muistikuviiin perustuvaa ensiapua.

3 Tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyön tarkoituksena on kehittää vartionjohtajien ensiavun koulutustaitoja tuottamalla toimiva ensiavun -koulutuspaketti vartionjohtajien käytettäväksi. Koulutuspaketilla tarkoitetaan paperisen ja sähköisen oppaan kokonaisuutta. Tavoitteena on, että vartionjohtajat voivat käyttää sitä hyväksi ensiavun kouluttamisessa lapsille ja nuorille.

Tavoitteena on, että ensiapu -opas palvelee kaikkia partiolippukunta Kynnärön Kiertäjien johtajia, erityisesti nuoria johtajia. Tavoitteena on kehittää vartionjohtajien valmiuksia opettamaan ensiapu-taitoja itseään nuoremmille. Oppaan tavoitteena on, että Kynnärön Kiertäjät ry pystyisi tulevaisuudessa opettamaan lapsille ja nuorille ensiaputaitoja entistä helpommin ja kohdentamaan opetettavan ensiavun nimenomaan lapsille ja nuorille sopivaksi.

Opinnäytetyön aihe kumpusi omasta kiinnostuksestani sekä ensiaputoimintaa että lasten ja nuorten kanssa työskentelyä kohtaan. Omana tavoitteenani oli oppia terveysaiheisen oppaan tekoon liittyviä peruskäsitteitä ja tutustua vastaavanlaisen oppaan tekoprosessiin. Tavoitteenani oli myös perehtyä ensiavun uusimpiin sisältöihin. Opinnäytetyöstä on hyötyä myös terveydenhoitajan työssä. Yksi terveydenhoitajan mahdollisista työpaikoista on kouluterveydenhuolto. Kouluterveydenhuollossa terveydenhoitajan tulee osata antaa hätäensiapu ja ohjata potilas tarpeen mukaan jatkohoitoa saamaan sekä hänen vastuullansa saattaa olla ensiavun kouluttaminen koulun muulle henkilökunnalle sekä ensiapuun liittyvien tuntien pitäminen opilaille. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2014.) Oppaan sisältöjä voi käyttää myös terveydenhoitajan tarpeisiin.

4 Käyttäjälähtöinen opas

4.1 Toiminnallinen opinnäytetyö ja käyttäjälähtöisyys

Vilka ja Airaksinen (2003) määrittelevät kirjassaan Toiminnallinen opinnäytetyö, millainen on toiminnallinen opinnäytetyö. Toiminnallinen opinnäytetyö tavoittelee käytännön toiminnan ohjeistamista, opastamista, toiminnan järjestämistä tai järjeistämistä ammatillisessa ympäristössä. Toiminnan tuotoksena voi olla esimerkiksi opas, kirja, cd-rom, kotisivut, portfolio tai näyttely. Toiminnallisena opinnäytetyönä voi olla myös jonkin tapahtuman järjestäminen. Keskeisenä asiana on, että yhdistää käytännön toteutuksen ja tutkimusviestinnän keinoja käyttäen raportoinnin. (Vilka & Airaksinen 2003, 9.) Apua! -opas, on toiminnallinen opinnäytetyö, sillä sen tavoitteena on käytännön toiminnan opastaminen eli partiolaisten opastaminen ensiavun kouluttamiseen. Myös opinnäytetyön tuotos on toiminnallisen opinnäytetyön tuotos, eli opas.

Toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena on, että se olisi työelämälähtöinen, käytännönläheinen ja toteutettu tutkimuksellisella asenteella. Opinnäytetyön tulee osoittaa, että opiskelijalla on riittävällä tasolla hallintaa oman alansa tiedoista ja taidoista. (Vilka & Airaksinen 2003, 10.) Apua!-opas on työelämälähtöinen, sillä partiolippukunta Kyynärön Kiertäjissä on havaittu ongelma, jota opinnäytetyön tuotoksena toimiva opas yrittää korjata. Käytännönläheisyys voidaan perustella jo partiotoiminnan yleisolemuksella. Toiminta ei ole paperisulkeisia vaan nimenomaan käytännössä tapahtuvaa toimintaa. Opinnäytetyö ei ole teoreettinen, vaan sisältää käytännön asiaa, jonka esittämisessä on hyödynnetty tutkimuksellista asennetta.

Käyttäjälähtöisessä suunnittelussa on tärkeää, että tuotoksen käyttäjä on mukana koko projektin ajan. Käyttäjälähtöinen suunnittelu on siis vuorovaikutteista toimintaa yhdessä käyttäjän, eli mahdollisesti esimerkiksi asiakkaan, kanssa. Suunnittelua voi tehdä usealla eri tavalla. Käyttäjältä itseltään voidaan kysyä hänen toiveitaan tai tarvittaessa voidaan itse soluttautua käyttäjien joukkoon ja nähdä omin silmin tarpeet, joita käyttäjä ei välttämättä suullisesti osaa ilmaista. (Keinonen & Sutinen 2015.)

4.2 Oppaan käyttäjä ja käyttökonteksti

Oppaan käyttäjänä on vartionjohtaja eli tarpojaryhmän johtaja. Iältään vartionjohtajat ovat 15-18-vuotiaita ja heidän oman ikäkautensa nimi on samoajat. He ovat murrosikää läpikäyviä nuoria, joilla sukupuolten väliset kehityserot ovat vielä selvästi näkyvissä. Elämässään heidän on aika alkaa vahvistamaan omaa minäkuvaansa sekä persoonaansa. Aikuistumisen tueksi he tarvitsevat läheisen suhteen johonkuhun luotettavaan aikuiseen. Samoajan omatessa vahvan motivaation, on hän erittäin aikaansaava. (Suomen Partiolaiset - Finlandes Scouter ry 2018d.)

Oppaan käyttökonteksti on monipuolinen. Opasta voidaan käyttää sekä sisätiloissa että ulkona. Partiomenetelmään kuuluu keskeisenä osana luonnossa toimiminen (Suomen Partiolaiset

- Finlands Scouter ry 2018a). Oppaan kannalta tämä tarkoittaa, että oppaan tulee olla helposti mukaan otettava; taskuun sopiva paperinen versio. Sähköistä versiota ei ulkokäyttöön kannata tehdä. Jokaisella partiolaisella on vakuutus, mutta se ei välttämättä korvaa mobiililaitteisiin tulleita vaurioita (Suomen Partiolaiset - Finlands Scouter ry 2018b). Toinen partion toimintapaikka, jossa opasta voidaan tarvita, on lippukunnan kokoontumistilat eli kolo. Partiolippukunta Kynnärön Kiertäjillä kolo sijaitsee seurakuntakeskuksen sisätiloissa. (Kynnärön Kiertäjien suullinen tietolähde 2018). Sisätiloissa toimiessa, voi hyödyntää sekä sähköistä että paperista opasta. Sähköisen oppaan käyttö jää kuitenkin pitkälti vain koulutustilaisuuksiin.

4.3 Oppaan sisällöt

Ensiapuoppaan sisältö on rajattu siten, että keskeisimpänä osa-alueina on fyysinen ensiapu ja siihen liittyvät toimintaohjeistukset. Fyysisen ensiavun opettaminen on partiotoiminnassa keskeisemmässä roolissa kuin henkinen ensiapu (Kynnärön Kiertäjien suullinen tietolähde 2018). Fyysisen ensiavun sisällöistä oppaassa ovat ne asiat, jotka ovat keskiössä partiotoiminnassa ja mitä partio-ohjelma käsittelee. Opas käsittelee henkistä ensiapua vain siltä osin, kuin vartionjohtajien on tarpeellista tietää. Henkisen ensiavun osalta oppaassa on pienet niin sanotut yleisohjeet. Sen lisäksi oppaassa on tieto siitä, mistä tarvittaessa he saavat lisää tietoa ja apua. Mikäli partiossa tulee vastaan asia, jossa vaaditaan henkistä ensiapua, ohjataan ne aikuisen ihmisen hoidettavaksi (Kynnärön Kiertäjien suullinen tietolähde 2018).

Suomen Partiolaisilla on omat turvallisuusohjeet, jotka kertovat, miten henkisen ensiavun tilanteissa tulisi toimia ja he ovat määrittäneet, että jokaisessa lippukunnassa tulee olla nimettyä turva-aikuinen, joka tarvittaessa myös vastaa tilanteista, joissa henkistä ensiapua tulee antaa. (Suomen Partiolaiset - Finlands Scouter ry 2015b.) Hämeen Partiopiirillä on käytössään kriisiryhmä ja kriisisuunnitelma, joka on myös vartionjohtajien saatavissa. Hämeen Partiopiiri myös kouluttaa aikuisia henkisen tuen peruskurssilla yhdessä Suomen Punaisen Ristin kanssa. (Hämeen Partiopiiri 2016.)

Suomen Partiolaisten Turvallisuusohjeessa (2015) on määritelty yleisimmät ensiapua vaativat vaivat, joita tulee vastaan myös partiotoiminnassa. Oppaan ensiavun sisällöt on rajattu näiden vaivojen mukaan. Myös vartionjohtajilta on kysytty, mitkä ovat heidän mielestään tärkeitä asioita, joita tarpojien pitäisi ensiavusta osata ja mitä taitoja heidän itsensä pitäisi ensiavun kouluttajina harjoitella lisää.

Ensiavun aiheet on valikoitu Kynnärön Kiertäjien tarpeiden mukaan. Valinnassa on huomioitu myös partio-ohjelmassa olevat ensiavun sisällöt sekä Suomen Punaisen Ristin ja Suomen Partiolaisten yhteistyössä järjestämien ensiapukurssien sisällöt. Sisältöjen suunnitteluun on

otettu mukaan oppaan käyttäjäryhmän toiveet oppaan sisältöihin liittyen. Sisällön suunnittelussa on otettu huomioon myös Suomen Punaisen Ristin järjestämien lasten ensiapukurssien sisällöt. Heidän kurssien osa-alueina ovat lasten tavallisimmat tapaturmat, onnettomuuden sattua toimiminen, pienet haavat, mustelmat, nyrjähdykset, murtumat ja palovammat. (Suomen Punainen Risti 2012.)

Kun lapsi osallistuu 12-vuotiaana ensimmäistä kertaa ensiapukurssille, ei hänen voida olettaa osaavan juuri mitään ensiaputaitoja. Suurin osa partiotoiminnassa mukana olevista lapsista on kuitenkin aloittanut harrastuksensa jo 7-vuotiaana ja näin ollen heidän tulisi osata nämä Suomen Punaisen Ristin järjestämällä lasten ensiapukurssilla opetettavat taidot jo entuudestaan. Koska partiomenetelmän yksi osa-alueista on nousujohteisuus (Suomen Partiolaiset - Finlands Scouter ry 2018a), tulisi partiossa olevilta lapsilta myös vaatia korkeampaa osaamisen tasoa ensiavun suhteen, suhteutettuna kuitenkin lapsen ikään ja aikaan, jonka lapsi on ollut partiossa.

Ensiapulaukun sisältö tulee tarkistaa joka kerta, ennen kuin johonkin reissuun lähdetään. Myös lippukunnittain on eroa siinä, mitä ensiapulaukusta tulee löytyä. (Kynärön Kiertäjien suullinen tietolähde 2018.) Turvallisuusohjeissa olevaa ensiapulaukun sisällön ohjeistusta ei voi siis täysin noudattaa.

Hätäilmoituksen tekemistä ja hätätilanteessa toimimisen järjestystä harjoitellaan partiotoiminnassa jo 7-vuotiaasta lähtien (Suomen Partiolaiset - Finlands Scouter ry 2018e). Esimerkiksi partiotaitokisoissa on tärkeää osata soittaa hätäpuhelu ja toimia oikeassa järjestyksessä, kun tehtävänä on hoitaa loukkaantuneita (Kynärön Kiertäjien suullinen tietolähde 2018).

Haavoja voi tulla missä tahansa ympäristössä. Partiossa toimitaan paljon terävien esineiden kanssa, kuten esimerkiksi puukkojen, naulojen, kirveiden ja peltitöiden kanssa. Etenkin tarpo- jaikäisistä nuorempien leireillä tapahtuu lähes tulkoon joka leiri jonkinlainen haaveri, jossa tarvitaan laastaria tai sitten verenvuodon tyrehdyttämiseen tarvitaan painesidettä ja kiireellistä käyntiä päivystyksessä ompeleiden saantia varten. (Kynärön Kiertäjien suullinen tietolähde 2018.) Nuorilta itseltään tulikin toive siitä, että opas sisältäisi ohjeistukset painesiteen käyttöön.

Partiossa tehdään paljon juttuja nuotion äärellä, jolloin palovammojen saanti on hyvin todennäköistä. Myös kuumaa vettä käsitellään paljon alkeellisten olosuhteiden takia, jolloin kiehuva ja kylmää vettä tulee sekoitella. Aina ei kuitenkaan sekoittaminen onnistu ongelmitta. Myös talviteltassa on mahdollisuus saada palovamma. Silloinkin ollaan tulen äärellä, sillä talviteltta lämpiää kamiinalla, josta on helppo ottaa tukea unenpöppöroisenä. Partiossa myös laitetaan paljon ruokaa trangialla, nuotiolla sekä uunissa. (Kynärön Kiertäjien suullinen tietolähde 2018.) Kuumaa käsiteltäessä on aina riski saada palovamma.

Paleltumien ja hypotermian riski on suurin kylmällä ilmalla (Suomen Punainen Risti 2017). Partion toimintavuodesta suurin osa ajoittuu Suomeen kylmimpään ajankohtaan. Partiossa vietetään paljon aikaa ulkona olosuhteissa, joissa ei ole lämmintä paikkaa lähellä. Lumiaktiiviteeteissa, ulkona nukkumisessa ja jäällä liikkumisessa onkin omat altistavat tekijät kylmävammojen synnyssä. (Kynnärön Kiertäjien suullinen tietolähde 2018.)

Sokkipotilaan hoito on yleinen tehtävä partiotaitokilpailuissa. Useimmiten se on liitettyä johonkin toiseen ensiapua vaativaan asiaan, kuten verenvuotoa aiheuttavan vamman hoitoon. (Kynnärön Kiertäjien suullinen tietolähde 2018.) Myös partiotoiminnassa sokkitila on mahdollinen, etenkin kun toimitaan vaaraa aiheuttavien työlaitteiden äärellä. Esimerkiksi suuri verenvuoto voi aiheutua lyötäessä kirveellä jalkaan. Myös ripuli- ja oksennustaudeista aiheutuva nestehukka, voi aiheuttaa sokkitilan (Suomen Punainen Risti 2017, 24-25). Tällainen tilanne voi tulla vastaan esimerkiksi suuremmilla partioleireillä. Vuonna 2013 Hämeen Partiopiirin piireillä joutuikin yksi leirin majoitusalueista karanteeniin laajan mahatauti-aallon takia (Hämeen Partiopiiri 2013, 33).

Partiossa liikutaan paljon paikasta toiseen, on pitkiä vaelluksia, päiväreissuja kuin nopeampoisia partiotaitokilpailuja. Maasto ei aina ole helppokulkuista, jolloin tuki- ja liikuntaelimet ovat kovilla. Myös lähimmälle tielle voi olla useamman kilometrin matka. (Kynnärön Kiertäjien suullinen tietolähde 2018). Kynnärön Kiertäjien vartionjohtajilta tuli toiveena, että opas sisältäisi asiaa nyrjähdysiin, venähdyksiin, murtumiin sekä potilaan siirtoon ja kuljetukseen liittyen.

Partiossa ollaan paljon ulkona ja vaikka kesä on hiljaisempaa aikaa partiotoiminnassa, täytyy silti vahvasti kesään liittyvät ongelmat huomioida. Kesällä Kynnärön Kiertäjissä järjestetään viikon mittaisia kesäleirejä ja vaelluksia sekä satunnaisesti myös muuta toimintaa. Syksyllä toiminta alkaa elo-syyskuun vaihteessa, jolloin voi myöskin niin sanotut kesävaivat olla mahdollisia. Kesävaivoja ovat ötökköjen pistot, käärmeiden puremat, auringonpistokset sekä lämpöuupuminen. (Kynnärön Kiertäjien suullinen tietolähde 2018.)

Elvytystilanteet ovat mahdollisia partiotoiminnassa. Partio-ohjelmassa jo 12-vuotiaille on tarjolla taitomerkki, jonka suorittamiseksi vaaditaan peruselvytyksen opetteleminen (Suomen Partiolaiset - Finlands Scouter ry 2018c). Partiolippukunta Kynnärön Kiertäjissä elvytyksen perusteita voi opettaa jo 7-vuotiaalle, mikäli ryhmällä itsellään on kiinnostusta elvytystä kohtaan. Etenkin pulssin tarkastaminen on syytä opettaa jo 7-vuotiaasta alkaen. (Kynnärön Kiertäjien suullinen tietolähde 2018.) Esimerkiksi vuonna 2016 koko Suomen kattavalla partioleireillä sattui kuolemantapaus, vaikka ensiapua kerittiin antamaan (Iltasanomat 2016).

Pyörtyminen ja tajuttomuuden hoito ovat yleisiä opetettavia asioita partiossa. Esimerkiksi kylkiasentoon laittaminen kuuluu vahvasti myös elvytykseen liittyvien asioiden opetteluun. Kynnärön Kieräjien leirillä sattuiikin vuonna 2017 tajuttomuuskohtaus, jonka jälkeen lapset ja

nuoret halusivat vielä entistä enemmän harjoitella kylkiasentoon laittamista. (Kynnärön Kiertäjien suullinen tietolähde 2018).

Sairaskohtauksista tullaan Apua! -oppaassa käsittelemään diabetes, kouristukset, allergiset reaktiot, äkillinen vatsakipu sekä äkillinen päänsärky. Diabetes käsitellään oppaassa, sillä Kynnärön Kiertäjien toiminnassa on mukana diabeetikkoja, joiden verensokerit aina silloin tällöin heittelevät niin pahasti, että heille täytyy ensiapua antaa. Allergiset reaktiot voivat joutua useammasta syystä. Esimerkiksi Kynnärön Kiertäjissä on useampi henkilö, jolla on jokin henkeä uhkaava allergia. (Kynnärön Kiertäjien suullinen tietolähde 2018.) Tämän takia on tärkeää, että kaikki osaisivat toimia tilanteen vaatimalla tavalla. Kouristuksiin annettava ensiapu opetaan partio-ohjelmassa jo 10-vuotiaasta alkaen (Suomen Partiolaiset - Finlands Scouter ry 2018c). Kouristuksiin ei Kynnärön Kiertäjien toiminnassa ole ensiapua tarvinnut antaa (Kynnärön Kiertäjien suullinen tietolähde 2018). Koska partio-ohjelmassa jo lapsille opetetaan kouristuksiin liittyvä ensiapu, tulee myös vartionjohtajien osata kouluttaa kyseinen taito.

Äkillisen vatsakivun syitä voivat olla esimerkiksi tyttöjen kuukautiset ja ruokamyrkytykset (Suomen Punainen Risti 2017, 55). Kun toimitaan nuorten kanssa, on mahdollista, että jonkun tytön kuukautiset alkavat leirin aikana. Suomessa kuukautisten keskimääräinen alkamisikä on noin 13-vuotiaana (Ihme, A. & Rainto, S. 2014). Kynnärön Kiertäjissä on useamman kerran tulut vastaan tilanne, jossa voimakkaiden kuukautiskipujen takia, täytyy nuorille antaa kipulääkettä (Kynnärön Kiertäjien suullinen tietolähde 2018). Ruokamyrkytys on mahdollinen, kun ruokaa laitetaan alkeellisissa olosuhteissa esimerkiksi keskellä metsää. Ruuan säilytykseen tarkoitetut tilatkaan eivät aina ole järkevimmistä päästä. Esimerkiksi Kynnärön Kiertäjien kämpällä ei ole ollenkaan jääkaappia, vaan kaikki kylmätuotteet tulee säilyttää kylmälaukussa. Mikäli keväällä pääsee aurinkoinen päivä yllättämään, ei kylmälaukku ole tehokas ruuan viilentäjä ja näin ollen ruokatarvikkeet pääsevät helposti pilaantumaan. (Kynnärön Kiertäjien suullinen tietolähde 2018.)

Äkillisen päänsärlyn syitä voi olla useita. Partiossa nukutaan paljon kamiinalämmitteisessä tellassa sekä puulla lämpeävissä mökeissä, jolloin on vaarana saada häikämyrkytys. Partio toiminnassa on käytössä termi ”partiodarra” kuvaamaan olotilaa leirin jälkeen, jossa on nukkunut huonosti ja samalla vietetty pitkiä aikoja savuisessa ympäristössä (Kynnärön Kiertäjien suullinen tietolähde 2018.)

Opas sisältää myös yleisiä vinkkejä lasten kouluttamiseen liittyen. Käytännössä tämä tarkoittaa, että oppaassa esitellään eri tapoja, kuinka ensiapua voidaan opettaa. Esittelyissä huomioidaan Suomen Partiolaisten materiaalit, jotka liittyvät ensiavun kouluttamiseen. Materiaaleista on kuitenkin karsittu pois kaikki yli 15-vuotiaille tarkoitetut aktiviteetit, koska koulutettavan kohderyhmän lapset ovat alle 15-vuotiaita.

5 Työn toteutus

5.1 Oppaan tuottaminen ja muotoilu

Apua! -opas on tehty sekä sähköiseen että paperille tulostettavaan muotoon. Sähköisessä muodossa oleva opas on PowerPoint-ohjelmalla tehty, joten sitä pystyy hyvin hyödyntämään koulutuksellisissa tilaisuuksissa. Paperiseen muotoon tehty opas on muotoiltu Word-ohjelman avulla, jolloin se säilyy tallessa sähköisessä ympäristössä ja se on aina mahdollista tulostaa paperille uudelleen sitä tarvitseville. Sähköisessä muodossa olevaa opasta voidaan myös jakaa verkon välityksellä laajemmallekin kohderyhmälle.

Opas ei koostu pelkästään ensiapuaiheisesta teoriasisällöstä. Oppaan sisällön ymmärtämistä helpottamaan on luotu erilaisia kuvasarjoja. Kuvissa esiintyy partiolaisia, sillä opas on partiokäyttöön suunniteltu. Heidän huoltajiltaan on kysytty lupa oppaassa esiintymiseen. Joidenkin kuvasarjojen yhteyteen on kirjoitettu toimintaa selittäviä tekstejä.

5.2 Työn eteneminen

Opinnäytetyön aihe kumpusi sekä opinnäytetyön tekijän mielenkiinnosta, että todellisesta tarpeesta. Partiolippukunta Kynärön Kiertäjien lippukunnanjohtajalle sopi, että heidän varti-
onjohtajiensa käyttöön tehdään heidän toimintaansa helpottava ensiapuoppaiden kokonaisuus. Opinnäytetyön hankkeistamiseksi tehtiin opinnäytetyösopimus yhdessä Kynärön Kiertäjien lippukunnanjohtajan kanssa.

Työskentely aloitettiin suunnittelulla ja aiheeseen tarkemmin perehtymällä, syksyn 2017 aikana. Perehtymisessä käytettiin lähteenä sekä kirjallisuutta että Internetiä, mutta myös esimerkiksi kasvatustieteiden ammattilaisia haastatettiin työtä varten. Toiveita ensiapuoppaan sisältöihin kysyttiin itse varti-
onjohtajilta WhatsApp-sovelluksen välityksellä. He saivat kertoa, mitkä asiat heidän mielestään ovat vaikeita ja mitkä asiat ovat sellaisia, joiden he ovat huomanneet olevan varti-
olaisille hankalia. Ensiapuoppaan aiheet koottiin sekä toiveiden, että Suomen Partiolaisten ohjelmasisältöjen mukaan listaksi, joista oppaaseen valittiin tärkeimmät aiheet.

Työskentelyn seuraavana vaiheena oli saada luotua tavoitteet sekä opinnäytetyölle, että itse oppaalle. Oppaan tavoitteet muodostuvat useista eri tekijöistä. Niitä ovat muun muassa käyttäjälähtöisyyteen liittyvät tavoitteet, joita esimerkiksi partio toimintaympäristönä jo itsessään asettaa. Oppaan tavoitteisiin on vaikuttanut sekä hyvän oppaan kriteerit että hyvän terveysaineiston kriteerit.

Aktiivinen työstö itse oppaan suhteen aloitettiin kesän 2018 aikana. Oppaasta tehtiin ensin paperisia hahmotelmia, joihin suunniteltiin sekä oppaan ulkonäköä että rakennetta. Lopulta suunnitelmista valittiin yksi ja siitä tehtiin Word-muodossa oleva versio ja vasta kun se oli lähes valmis, alettiin tehdä sähköistä opasta PowerPoint-ohjelman avulla, jotta oppaasta saisi

mahdollisimman samankaltaiset. Koulutuspaketti arvioitiin syyskuun loppupuolella olleessa vartionjohtajien tapaamisessa. Arviointi tapahtui arviointisuunnitelmassa esitellyllä janapalautteella, hyödyntäen valmiiksi suunniteltuja kysymyksiä.

6 Arviointi

6.1 Toteutuksen arviointi

Arvioinnin toteuttamisen lähtökohtana on, että toteuttajalla on selvillä arvioinnin peruskysymyksiin vastaukset. Peruskysymyksiin vastaaminen on myös osa kehittämisprojektin arviointia. Peruskysymykset kartoittavat, miksi arviointi tehdään, mihin sitä käytetään, kuka sitä käyttää ja mitä arvioinnilta odotetaan. (Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus 2006, 18&21.) Apua! -opas arvioidaan, jotta voidaan nähdä, miten opinnäytetyöprosessi sujui ja kuinka toimiva oppaasta tuli. Myös itse opinnäytetyöprosessia arvioidaan, jotta voidaan muodostaa kokonaiskuva opinnäytetyön onnistumisesta. Ulkopuolisilta saatuja arviointeja käytettiin itse oppaan kehittämisessä. Arviointia teki Apua! -oppaan tekijä yhdessä oppaan käyttäjien kanssa suunnitellessaan oppaan sisältöjä paremmiksi. On tärkeää, että arvioitavia kohteita on voitu tarkastella moniulotteisesti.

Opinnäytetyöprosessia arvioitiin pitkin matkaa. Prosessia saattoi arvioida muun muassa sen mukaan, etenikö se suunnitelmien mukaisesti. (Suomen Setlementtiliitto 2018.) Arvoinnissa oli mukana opinnäytetyön ohjaajat, joilta sai palautetta ohjaustapaamisissa sekä muulloin aina tarvittaessa. Yhtenä hyvänä keinona arvioida prosessia, on sen huolellinen dokumentointi. Esimerkiksi kaikki oppaan luonnokset ja välivaiheet dokumentoitiin sellaisenaan. Näin pystyi arvioimaan sitä, kuinka prosessi oli edennyt. (Terveiden ja hyvinvoinninlaitos 2018.) Kuten oliko prosessissa esimerkiksi jokin vaihe, joka ei edennyt suunnitelman mukaisesti. Kaikki materiaali kerättiin yhteen paikkaan, jolloin niihin pystyi palaamaan aina uudelleen ja uudelleen, mikäli tarve niin vaati.

Prosessia olisi voinut arvioida myös testaamisen avulla. Oppaan eri versioita olisi voinut testata vartionjohtajilla. Myös lippukunnan muilla toimihenkilöillä olisi voinut testauttaa oppaan toimivuutta eri vaiheissa. Käyttäjälähtöisyydessä on tärkeää, että tuotteen tulevilla käyttäjällä on mahdollisuus osallistua tuotteen suunnitteluun sekä sen arviointiin. (Suomen Mielen-terveysseura 2013). Vaikka opasta ei prosessin aikana testautettukaan käyttäjäryhmällä, silti huomioitiin käyttäjälähtöisyys ja annettiin vartionjohtajien osallistua sekä tuotteen suunnitteluun että arviointiin.

Ajallista ja laadullista onnistumista arvioitaessa, voi olla montaa mieltä. Jos haluaa tehdä laadullisesti hyvää, täytyy olla valmis joustamaan myös aikataulullisesti. Hän, joka ei ole kos-

kaan opinnäytetyötä tehnyt, ei voi osata arvioida sitä työnpaljoutta, mikä työn loppuunsaattamiseen voi mennä. Opinnäytetyöprosessin varrella tuli vastaan odottamattomia haasteita, jotka oli ratkaistava, ennen kuin prosessin eteenpäin viemistä voisi jatkaa. Äkilliset kriisit, työt ja täysiaikaisesti opiskeleminen eivät ole aina omasta tahdosta tapahtuvia asioita, mutta ovat kuitenkin sellaisia, jotka osaltaan hidastivat opinnäytetyöprosessin eteenpäin viemistä. Toisaalta, ne antoivat myös voimaa olla tinkimättä laadusta ja tähdätä siihen arvosanaan, jota jo ennen opinnäytetyöprosessin aloittamista, oli suunniteltu.

Tavoitteena oli tehdä opas nollabudjetilla. Tavoitteessa onnistuttiin lähes täysin. Ainoa kustannuksia aiheuttanut asia oli, kun oppaassa näyttelevälle nuorelle, tuli korvata hänen esiintymisensä valokuvissa. Niin sanottu palkanmaksu hoidettiin karkkipussilla.

6.2 Oppaan arviointi

6.2.1 Laatutavoitteet

Opasta voidaan hyödyntää pitkään ja monella eri tapaa. Suomen Partiolaiset on kasvatusjärjestö, jonka tavoitteena on kasvattaa kunnollisia yhteiskuntaan soveltuvia kansalaisia (Suomen Partiolaiset - Finlands Scouter ry:n peruskirja 2008, 2). Oppaasta on tehty sekä valmis koulutus- että vihkoksi tulostettava versio ja tämä tekee työstä toimivan ensiavun koulutuspaketin. Koulutuspaketti tukee Suomen Partiolaisten työtä kasvatusjärjestönä. Myös partion asettama käyttökonteksti on huomioitu. Oppaan avulla pystyy kouluttamaan suurempaakin porukkaa sisätiloissa ja maasto-olosuhteissa on mahdollista kantaa mukana paperista versiota. Puhelimella puolestaan on mahdollista selata kumpaa tahansa versiota. Opas menee pieneen tilaan, mutta sisältää kattavasti tärkeää asiaa.

Rouvinen-Wileniuksen (2017) Terveysaineisto-oppaan terveystieteitä koskevista standardeista neljä keskittyvät terveyden edistämisen näkökulmien esittämiseen. Oppaalla tulee olla selkeä tavoite johon se pyrkii (Rouvinen-Wilenius 2017). Apua! -oppaassa tavoitteena on kouluttamisen helpottaminen, joka toteutuu siten, että käytettävissä on valmis koulutuspaketti. Rouvinen-Wileniuksen (2017) mukaan aineiston tulee välittää tietoa terveyden taustatekijöistä sekä antaa tietoa keinoista, joiden avulla voidaan saada muutoksia elämänoloissa ja käyttäytymisessä. Apua! -oppaassa keskitytään ensiapuun. Nämä kaksi standardia toteutuvat, sillä oppaassa kerrotaan, mikä voi johtaa tilanteeseen, jossa ensiapua tulee antaa ja kerrotaan keinoja, joita käyttämällä ensiaputilanteesta selvittää eli ensiapuohjeistuksia. Nämä on jaoteltu eri lokeroihin aina tietyn aihealueen alle, jotta tieto on helposti löydettävissä. Neljännen standardin mukaan aineiston tulee olla voimaannuttava sekä motivoiva yksilöitä että ryhmiä terveyden kannalta myönteisiin päätöksiin (Rouvinen-Wilenius 2017). Apua! -oppaassa tämä standardi vaikuttaa siten, että opas on sellainen, että kenen tahansa on helppo tarttua siihen ja toimia oppaan ohjeistuksien mukaisesti. Tämä on toteutettu siten, että kieli on kaikkien ymmärrettävissä olevaa ja opas jo itsessään antaa ulkonäöllään positiivisen vaikutelman.

Kolme standardeista keskittyvät siihen, että aineisto on kohderyhmälle sopiva. Aineiston tulee olla kohderyhmälle sopiva ja sen tulee palvella käyttäjien tarpeita. (Rouvinen-Wilenius 2017.) Tässä tapauksessa oppaan tulee palvella Kynnärön Kiertäjien tarpeita. Terveysaineiston tulee herättää mielenkiinto ja luottamus sekä luoda hyvä tunnelma. Terveysaineiston tulee myös huomioida sisällön, julkaisuformaatin ja aineistomuodon edellyttämät vaatimukset. (Rouvinen-Wilenius 2017.) Apua! -opas on hyvällä maulla tehty, mutta kuitenkin siten, että luotettavuus opasta kohden säilyy. Oppaassa on myös huomioitu muotoiluun liittyvät seikat eli ne asiat, millainen on toimiva opas partiolaisille ja millainen on toimiva sekä sähköinen että paperinen opas.

Ensiavun ohjeistuksia voidaan ajatella myös tietynlaisena potilasohjausmateriaalina. Grahnin (2014, 11-14) Pro Gradussa on tutkittu sitä, millainen on laadukas potilasohjausmateriaali. Tästä syystä voi tutkimuksen tuloksia hyödyntää myös Apua! -oppaan arviointikriteerien muodostamisessa. Grahnin mukaan laadukkaan potilasohjausmateriaalin tulee perustua näyttöön, sisältää selkeää viestintää ja saattaa potilas osalliseksi materiaalin kehittämiseen. Potilasohjausmateriaalin tulee olla tehokas, eli sisältää tietoa, joka on helposti luettavissa, ymmärrettävissä ja jää hyvin lukijan mieleen sekä on esitystavaltaan helposti ymmärrettävissä. Tehokkuuteen vaikuttaa myös ohjausmateriaalin miellyttävä ulkoasu, kuten esimerkiksi toisiinsa sointuvat värin ja tekstien järjestyksen asettelu. Koska Apua! -opasta käyttävät ovat pääpiirteittäin alaikäisiä, ei opas voi olla raskaslukuinen. Opas on lyhyt ja sisältää vain tärkeimmän tiedon, mutta myös tiedonjanoisimmat on huomioitu lisätietoa osion avulla. Raskaslukuisuutta helpottaen on oppaan kieli hyvin yleisluontoista ja oppaassa on selitetty vaikeimmat sanat luettavuutta helpottaen.

Suomen Punaisen Ristin Ensiapu-oppaassa (2017), Ensiavun taskuopissa (2016) sekä Kynnärön Kiertäjien omassa ROK - Oma lippukunta -ohjevihkossa (2018) on paljon samoja piirteitä. Kaikki edellä mainitut ovat käytössä olevia paperisia oppaita, joiden hyviä puolia on hyödynnetty myös Apua! -oppaan suunnittelussa. Tärkein hyvän oppaan piirre on tärkeimmän asian korostaminen ja lyhyt napakka teksti, joita kontekstiin sopivat kuvat tukevat. Tämä helpottaa lukijan havaitsemista ja näin tärkein asia löytyy tekstistä. Oppaasta tulee tarvittaessa löytää jokin yksittäinen tieto. Sen takia Apua!-oppaassa on sisällysluettelo ja sivunumerointi. Myös otsikoinnit vastaavat sisältöään ja väliotsikoita on käytetty selkiyttämään tekstiä. Jotta lukijalla säilyy luottamus opasta kohtaan, on lähteet listattu oppaan loppuun. Tekstin keskellä olevat lähdeviitteet sekavoittavat tekstiä ja näin ollen se ei ole helppolukuinen.

Sähköisessä muodossa oleva teksti ei välttämättä ole nopeasti luettavissa ja tutkimuksien mukaan ihminen ei jaksakaan lukea pitkiä tekstejä näytöltä, kuten esimerkiksi puhelimesta. Siksi on tärkeää huomioida, että viesti on tehokkaasti muotoiltu. Viestin sisältö tulee kohdistaa vastaanottajalle. Kappaleiden tulee olla lyhyitä, joissa on noin 3-4 lyhyttä selkeää lausetta. Te-

hokkaassa viestinnässä käytetään väliotsikkoja, kontekstiin sopivia kuvia sekä luetteloita. Te-hokkaassa viestinnässä tulee kuitenkin välttää korostuksia ja suuraakkosten käyttöä. (Jalonen, T. 2006.) Koska viestin vastaanottajana on nuori, on tärkeää, että nämä asiat on huomioitu Apua!-oppaassa. Viestintää tukemassa on kuvia ja kaavioita, jotta erityyppisillä oppijoilla on mahdollista käyttää opasta hyväksi katsomallaan tavalla ja saada siitä parhaan mahdollisen hyödyn. Oppaassa on vältetty korostuksia ja suuraakkosten käyttöä, mutta puolestaan hyödynnetty tehokkaan viestinnän keinoja mahdollisimman monipuolisesti.

Kun suunnittelee lapsille ja nuorille tulevaa opetusmateriaalia, tulee sitä miettiä monesta eri näkökulmasta, jotta viesti menee mahdollisimman hyvin perille. Jos opetusmateriaalissa on paljon tärkeää asiaa, tulee jokaisesta asiasta tehdä aina oma kappaleensa. Myös tekstin pituuteen tulee kiinnittää huomiota. Vierasperäiset sanat tulee jättää pois tai mikäli niitä on, tulee ainakin selitykset olla tekstin vieressä. Kuvamateriaalia on hyvä hyödyntää, sillä se tuo selkeyttä ja lasten on helpompi havaita tärkeät asiat kuvasta kuin tekstin joukosta. Yleisesti kielen tulee olla selkeää sekä helposti luettavaa. Mikäli opetusmateriaali antaa myöden, lapsiin ja nuoriin uppoaa huumorilla höystetty teksti, joka sisältää myös nuorten omaa kieltä. (Puhelinhaastattelu 2018.) Jotta oppaan luotettavuus ei olisi kärsinyt, jätettiin oppaasta pois huumorilla höystetty teksti, sekä nuorten oman kielen käyttö. Muuten kaikki viestin perille menemistä helpottavat asiat on yritetty huomioida tekstissä ja sen asettelussa. Koska opas on täynnä tärkeää asiaa, on kaikista asioista tehty omat kappaleensa ja tekstin pituuteen kiinnitetty huomiota. Kuvamateriaalia on hyödynnetty oppaan teossa.

Jos oppaan tavoitteet tiivistää, on sen keskeisimpinä tavoitteina olla selkeä nuorten käyttöön soveltuva opas, joka antaa myös vinkkejä lasten ensiaputaitojen kehittämiseksi ja olla sellainen, että keskeisin asiasisältö hahmottuu helposti käyttäjälle. Visuaaliselta ilmeeltään oppaan tavoitteena on olla silmää miellyttävä niin värityksien kuin tekstien asettelujen suhteen ja oppaassa olevien kuvien tulee tukea tekstiä. Näissä tavoitteissa on onnistuttu kiitettävästi.

6.2.2 Käyttäjälähtöinen arviointi

Käyttäjälähtöinen arviointi tapahtui oppaan tulevien käyttäjien toimesta. Heiltä oli mahdollista saada palautetta muun muassa oppaan luettavuudesta, selkeydestä ja ulkonäöstä. Arviointi toteutettiin janapalautteena. Koska oppaan tulevat käyttäjät ovat nuoria, oli palaute heiltä helpointa saada jonkin toiminnallisen aktiviteetin kautta.

Janapalautteessa, janalle asetuttiin seisomaan siihen kohtaan, mikä itsestä tuntui oikealta vastaukselta esitettyyn kysymykseen. Janan toisessa päässä oli vastausvaihtoehtona 'kyllä' ja toisessa päässä 'ei'. Janalla ei tarvinnut olla vain jommassa kummassa päädyssä, vaan myös janan välikohtiinkin saattoi asettua. Mikäli joku olisi halunnut suullisesti valintaansa kommentoida, annettiin siihen mahdollisuus. Vastauksia ei yksilöity mitenkään, vaan vain vastauksien keskiarvoa arvioitiin ja se kirjattiin paperille. Janapalautetta olisi voinut myös jatkokehittää,

mikäli tarvetta olisi ollut. Esimerkiksi janan ääripäihin asettuneilta ihmisiltä olisi voinut kysellä suullisia perusteluja siihen, miksi he olivat asettuneet juuri siihen kohtaan janaa, kuin missä olivat. Tarvittaessa palautetta vartionjohtajilta olisi voinut kysyä kahdella tai useammalla tavalla, jos olisi tullut tunne siitä, että yhdellä tavalla kerätty palaute ei anna riittäviä vastauksia tai vastaukset eivät ole kovin loogisia. Varalla olevana palautteen keruumenetelmänä oli toiminnallinen harjoitus, jossa he olisivat joutuneet käyttämään opasta ja sen jälkeen keskustelemaan ryhmissä juuri tehdyistä harjoituksista. Myös jana-muotoisen palautteen olisi voinut tehdä toistamiseen vastaavanlaisen harjoituksen jälkeen.

Kyseiselle kohderyhmällä on teetätetty aikaisemmin kirjallista palautetta ja se ei ole osoittautunut toimivaksi keinoksi kerätä mahdollisimman kattavaa palautetta nuorilta vartionjohtajilta. Palautteet ovat olleet ”ok, hyvä” -tyylisiä ilmaisuja. Sen lisäksi kirjallisen palautteen käsittelyyn ja esimerkiksi palautelomakkeen tekemiseen menee kohtuuttomasti aikaa verrattaen siitä saatavaan hyötyyn. Useat paperiset kyselyt, jotka kohderyhmälle on tehty, ovat epäonnistuneet, sillä nuorilla ei ole ollut halukkuutta osallistua arviointiin vakavissaan. (Kynnärön Kiertäjien suullinen tietolähde 2018.)

Kirjallista palautetta olisi ollut mahdollista saada Kynnärön Kiertäjien sen hetkiseltä lippukunnanjohtajalta tai ohjelmajohtajalta. Heidän tehtävänä on varmistua siitä, että koko lippukunnan toiminta pysyy laadukkaana ja partio-ohjelman mukaisena (Kynnärön Kiertäjien suullinen tietolähde 2018). Tärkeintä oppaan arvioinnissa oli kuitenkin peilata opasta suhteessa siihen, millainen on hyvä opas ja niistä nousseiden kriteerien pohjalta. Saatu nuorten antama palaute oli hyvää ja palautteen laatu oli yhteneväinen, joten kirjallista palautetta ei katsottu tarpeelliseksi pyytää.

Vartionjohtajien mielestä sähköisessä muodossa oleva opas on erittäin helppo tulostaa paperille ja paperinen opas on sopivan kokoinen. Oppaasta löytyy kaikki tieto helposti, sillä opas on selkeä ja kaikki oleellinen ensiapuun liittyen on kerrottu sekä ohjeiden mukaan on erittäin helppo toimia. Vartionjohtajien mukaan opas palvelee heidän tarpeitaan ja on kohderyhmälle sopiva.

Arvioinnissa opas herätti täyden luottamuksen vartionjohtajien keskuudessa. Oppaan ulkoasu herätti mielenkiinnon osalle täysin, mutta joillekin vain riittävästi. Ulkoasu kuitenkin koettiin erittäin miellyttävänä, koska esimerkiksi tekstit oli aseteltu järkevästi ja värit sointuivat toisiinsa. Kuvat olivat hyvin kontekstiin sopivia ja kuvat tukivat erinomaisesti asian ymmärtämistä.

Oppaan raskaslukuisuus koettiin kahdella eri tavalla. Osa oli sitä mieltä, että opas ei ole ollenkaan raskas lukea ja osa oli sitä mieltä, että opas on todella raskaslukuinen. Tiedon kuitenkin arvioitiin olevan helposti luettavissa, oppaan koettiin olevan selkokielellä kirjoitettu ja kappaleiden olevan sopivan pituisia. Tiedonjanoiset oli huomioitu oppaassa hyvin, mutta myös

paremminkin olisi voinut heidät huomioida. Tärkeimmät asiat olivat kuitenkin erittäin helposti löydettävissä.

6.3 Jatkotutkimukset ja kehittämisehdotukset

Opinnäytetyön tuloksena syntynyttä opasta pystytään hyödyntämään pääosin myös muussa partiotoiminnassa kuin vain partiolippukunta Kyynärön Kiertäjissä. Tuloksia voidaan hyödyntää esimerkiksi muissa lippukunnissa ja opasta voi tarvittaessa muokata lippukuntakohtaisten asioiden osalta muihin partiolippukuntiin sopiviksi.

Työn vaikutusta on vaikea arvioida lyhyellä aikavälillä. Aikaisintaan noin puolen vuoden kuluttua oppaan käyttöönotosta, voisi alkaa tutkia millaisia vaikutuksia oppaalla on ollut. Työn vaikutusta pystyy arvioimaan kunnolla vasta vuoden päästä ensiapu -oppaan valmistumisesta. Silloin se on kerennyt olemaan käytössä yhden toimintavuoden ajan. Sen jälkeen pystytään näkemään, onko opas todellisuudessa vartionjohtajien käytössä. Ja jos on ollut, saadaan heiltä tietoa siitä, onko ensiapua ollut helpompi kouluttaa kuin aikaisemmin. Vaikutuksen näkee myös ensiavun osaamistason kehityksessä. Partiossa yhtenä partiomenetelmän osa-alueena on nousujohteisuus (Suomen Partiolaiset - Finlands Scouter ry 2018a). Käytännössä se tarkoittaa sitä, että ensiapu -oppaan käyttöönoton jälkeen, tulisi ensiaputaitojen osaamisessa näkyä suurempi kehitys, kuin mitä pelkkä partiomenetelmän tuoma nousujohteisuus saa aikaan.

Vuoden päästä oppaan käyttöönotosta, voisi tehdä tutkimuksen, jossa selvitetään, onko ensiavun kouluttaminen helpottanut oppaan myötä ja jos on, miten opas on kouluttamista helpottanut. Onko esimerkiksi vartionjohtajien oma ensiavun osaaminen kehittynyt vai onko lapsille kouluttamisesta tullut helpompaa? Toinen jatkotutkimuksen aihe voisi olla laajempi, eli tarvittaisiinko mahdollisesti koko Suomen laajuisesti vastaavaa opasta. Oppaan hyödynnettävyyttä ja mahdollisia kehitystarpeita voisi arvioida vartionjohtajille suunnatulla kyselyllä.

Kehitettäessä nykyistä opasta, voisi huomiota kiinnittää grafiikkaan, kuten esimerkiksi oppaassa oleviin valokuviin ja niiden sisältöihin. Nyt kuvat ovat opinnäytetyön tekijän valokuvauksen osaamistason mukaisia. Kuvat voisi ottaa joku ammattilainen, joka osaisi huomioida valaistuksen ja kuvakulmat paremmin.

6.4 Oma oppiminen

Opinnäytetyötä tulee arvioida myös itsearvioinnin keinoin. Pelkkä ulkopuolelta tuleva arviointi ei ole riittävän tehokas arviointikeino. Itsearvioinnin määritellään olevan jonkin hankkeen toiminnan arviointia, jossa hanke arvioi omaa toimintaansa toteutumisen ja tuloksien avulla suhteessa hankkeen tavoitteisiin. Arvioinnissa käytetään hyväksi kolmea kysymystä, joihin kaikkiin pitäisi voida vastata; olenko tehnyt mitä lupasin, sainko muutosta aikaan ja teinkö oikeita asioita? (Terveystieteiden tutkimuskeskus ja hyvinvoinninlaitos 2017a.)

Itsearvioinnissa tulee kiinnittää huomiota omiin tavoitteisiin. Itsearvioinnin voidaan ajatella olevan omiin tavoitteisiin peilautuvaa arviointia. Oma tavoitteena opinnäytetyön tekemisessä oli perehtyä ensiavun uusimpiin sisältöihin, oppia terveysaiheisen oppaaseen liittyviä peruskäsitteitä ja oppia oppaan tekoprosessia.

Kun mietitään, onko tehnyt sitä mitä on luvannut, voidaan peilata tavoitteisiin ja arvioida ovatko ne täyttyneet. Tavoitteita on asetettu niin itse opinnäytetyölle, tekijälle kuin oppaillekin. Kaikki tavoitteet on saatu täytettyä hyvin. Esimerkiksi tekijälle asetetut tavoitteet täyttyivät kaikki. Opasta ei olisi voinut lähteä tekemään, jos ei olisi perehtynyt terveysaiheisen oppaan peruskäsitteistöön ja samalla opetellut oppaan tekoprosessia. Ensiavun uusimpiin sisältöihin perehtyminen puolestaan tuli väistämättä tehtyä koulutuspaketin liittyessä ensiapuun ja siihen liittyviin ohjeistuksiin.

Tavoitteena oli kehittää vartionjohtajien valmiuksia opettamaan ensiapu-taitoja itseään nuoremille. Aikaan saatua muutosta on vaikea arvioida lyhyellä aikavälillä. Opas kuitenkin sisältää uusimmat ensiapuhjeistukset, joiden avulla vartionjohtajat voivat kehittää omaa osaamistaan ensiavun suhteen. Koulutustaitoja he puolestaan voivat vahvistaa oppaan koulutusvin-
kit-osion avulla. Oikeita asioita selkeästi tuli tehtyä, sillä nuorilta saatu palaute oli positiivista ja heidän kasvoilleen levisi hymy, kun kuulivat Apua! -oppaan valmistuneen.

6.5 Luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2013, 6-7) on määritellyt hyvälle tieteelliselle käytännölle yhdeksän keskeistä lähtökohtaa. Näitä lähtökohtia voidaan soveltaa opinnäytetyöhön liittyvässä eettisyyden pohdinnassa. Ensimmäinen niistä käsittelee rehellisyyttä, huolellisuutta ja tarkkuutta. On tärkeää, että oppaan tekemisessä on huomioitu nämä kolme näkökulmaa. Ilman niiden huomioimista, olisi Apua! -opas epäluotettava ja näin ollen sitä ei voisi hyödyntää ensiavun kouluttamisessa.

Käytettävät tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmien tulee olla eettisesti soveltuvia tähän opinnäytetyökontekstiin (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2013, 6). Tiedonhankinnassa on käytetty monipuolisesti eri palveluita ja niiden hakutuloksia on vertailtu keskenään. Tiedonhankinnassa on käytetty hyväksi niin sähköisiä palveluita kuin kirjastosta saatavia tiedonhaun palveluita. Tämä opinnäytetyö ei ole perinteinen tutkimus, vaikkakin tuottaa tietoa, eli tässä tapauksessa Kynnärön Kiertäjien toimintaan soveltuvan ensiapuoppaan. Tieto ei kuitenkaan ole uutta, vaan Apua! -opas kokoaa jo olemassa olevaa tietoa yhtenäiseksi tietopakettiksi oppaan muotoon.

Ensiapuun kohdistuva tieto on oppaassa ajantasaista. Ei olisi eettisesti oikein, jos käytössä olisi vanhentuneet lähteet, sillä opinnäytetyön tarkoituksena on kehittää ensiavun koulutus-

taitoja. On kuitenkin mahdollista, että opinnäytetyöprosessin aikana jokin lähteistä on päivittynyt. Oppaan valmistuessa on tarkistettu, että mikään lähteistä ei ole päivittynyt oppaan kannalta merkityksellisellä tavalla opinnäytetyöprosessin aikana.

Arviointimenetelmät ovat soveltuvia monesta eri näkökulmasta katsottuna ja eri arviointimenetelmien käyttöä on perusteltu lähteiden avulla. Arviointimenetelmien yhteydessä on huomioitu käyttäjälähtöisyys ja siihen liittyen käyttäjien nuori ikä ja sen vaikutus arviointimenetelmien valintaan. Arviointiin osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja se tuodaan nuorille ilmi ennen kyseistä tapahtumaa.

Julkaisemisessa tulee noudattaa sekä avoimuutta että vastuullisuutta (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2013, 6). Tämä toteutuu opinnäytetyön yleisten periaatteiden kautta. Opinnäytetyö julkaistaan kaikkien saataville ja näin kuka tahansa voi hyödyntää sen tarjoamaa tietoa. Julkaisuvaiheessa opinnäytetyön tekijä ottaa vastuun siitä, että opinnäytetyö on sellainen, että se voidaan julkaista ja siinä on huomioitu hyvän tieteellisen käytännön lähtökohdat. Opinnäytetyössä on otettu huomioon muiden tutkijoiden työt sekä saavutukset ja niiden asianmukainen huomioiminen ja viittaaminen (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2013, 6). Tämä hyvän tieteellisen käytännön lähtökohda on huomioitu opinnäytetyössä esimerkiksi lähdeviitteiden muodossa. Kaikki asiat, jotka eivät ole opinnäytetyön tekijän omaa pohdintaa, on merkitty lähdeviittein.

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2013, 6) mukaan tutkimuksen suunnittelu, toteuttaminen ja raportointi sekä tietoaineistojen tallentaminen tulee tehdä tieteelliselle tiedolle asetettujen vaatimusten mukaan. Tämä on toteutettu käyttämällä hyväksi toiminnalliselle opinnäytetyölle määrättyjä kriteereitä, esimerkiksi opinnäytetyön raportoinnin muodon suhteen. Myös suunnitteluun ja toteuttamiseen löytyy omia ohjeistuksia, joita on noudatettu parhaalla mahdollisella tavalla opinnäytetyötä tehtäessä.

Hyvän tieteellisen käytännön lähtökohdissa yksi kohta käsittelee tutkimusluvan hankkimista ja tietyillä aloilla vaadittavan eettisen ennakoarvioinnin tekemistä (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2013, 6). Opinnäytetyössä ei ollut tarvetta hankkia tutkimuslupaa, sillä tämän opinnäytetyön tarkoitus ei ollut hankkia uutta tietoa, vaan kerätä jo olemassa olevaa tietoa yksien kansien sisään. Työ ei siis ole tutkimus. Opinnäytetyön kohderyhmänä ovat nuoret ja lapset. Opinnäytetyössä ei tuoda ilmi kehenkään lapseen tai nuoreen kohdistuvia tietoja. Tutkimuslupaa ei katsottu tarpeelliseksi kysyä, sillä nuorilta on pyydetty vain ideoita heidän omaa toimintaansa helpottamaan sekä osallistumaan arviointiin. Eettinen ennakoarviointi on toteutettu opinnäytetyön suunnitelmavaiheessa, osana opinnäytetyöprosessia ja eettistä pohdintaa on jatkettu koko prosessin ajan.

Yksi hyvän tieteellisen käytännön lähtökohdista käsittelee kirjallisen sopimuksen tekemistä, jossa sovitaan muun muassa kaikkien osapuolten vastuista, oikeuksista ja velvollisuuksista

(Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2013, 6). Partiolippukunta Kyynärön Kiertäjien lippukunnanjohtajan kanssa on käyty läpi opinnäytetyöprosessin alussa, mitä opinnäytetyö tulee sisältämään. Opinnäytetyöstä on tehty sopimus työelämäyhteisön eli partiolippukunta Kyynärön Kiertäjät ry:n kanssa. Sopimuksessa muun muassa käsitellään mitä eri vastuita ja velvollisuuksia Kyynärön Kiertäjillä on opinnäytetyön suhteen. Sopimuksessa on myös kirjattu kohta, jossa kerrotaan, että Kyynärön Kiertäjät saavat Apua! -oppaan käyttöönsä sen valmistuttua.

Hyvän tieteellisen käytännön lähtökohtien mukaan rahoituslähteet ja sidonnaisuudet tulee ilmoittaa (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2013, 6). Opinnäytetyö on toteutettu nollabudjetilla. Käytännössä tämä tarkoittaa, että rahoituslähteitä ja sidonnaisuuksia ei ole ollut, joten niitä ei myöskään tarvitse erikseen opinnäytetyön yhteydessä ilmoittaa.

Mahdollinen esteellisyys arviointi- ja päätöksentekotilanteissa sekä tutkimusorganisaatiossa tulee ottaa huomioon. Myös hyvää henkilöstö- ja taloushallintoa tulee noudattaa sekä tietosuoja tulee huomioida. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2013, 7.) Mikäli opinnäytetyön teon yhteydessä tulisi vastaan tilanne, että joku projektiin osallistuvista olisikin esteellinen esimerkiksi arvioimaan työtä syystä taikka toisesta, ei hän silloin olisi arviointiin osallistunut. Koska projektiin osallistuvista suurin osa oli alaikäisiä, olisi heidän huoltajansa voineet tarvittaessa kieltää lapsensa osallistumisen esimerkiksi opinnäytetyön arviointiin. Kaikki alaikäisistä ovat kuitenkin henkisesti sillä tasolla, että ovat kykeneväisiä itsenäiseen päätöksentekoon. Tietosuoja on huomioitu tarkasti koko opinnäytetyöprosessin ajan. Esimerkiksi oppaassa esiintyvissä valokuvissa ja videoissa olevilta henkilöiltä on kysytty lupa niiden julkaisemiseen ja esimerkiksi arvioinnin yhteydessä ei ole tuotu arviointiin osallistuneiden nimiä julki.

Luotettavuutta voidaan arvioida monesta eri näkökulmasta. Auktoriteettin liittyen voidaan arvioida esimerkiksi tiedontuottajaa, tekijän auktoriteettia aihepiirin suhteen sekä löytyykö sivustolta mahdollisia tekijän tai organisaation yhteystietoja (Aalto-yliopisto 2017). Opinnäytetyössä käytetyt lähteet ovat luotettavien tiedontuottajien tekemiä. Eri osa-alueilla on käytetty hyväksi oman alansa asiantuntijoita. Esimerkiksi koulutuksellisissa asioissa on hyödynnetty koulutusalan ammattilaisia eli opettajia ja terveysaineistojen keräämisessä on hyödynnetty valtakunnallisesti tunnettuja toimijoita.

On tärkeää, että informaation tulee olla huolellisesti tutkittua, objektiivista ja luotettavaa sekä internet-aineistoissa tulee olla lähdeluettelot (Aalto-yliopisto 2017). Lähdeviitteiden avulla voidaan myös perustella joitain opinnäytetyössä esitettäviä asioita hyväksi. Myös luotettavuutta lisää, kun lähteet on merkitty näkyviin. Lähteitä on valikoitu mahdollisimman monipuolisesti ja niiden valinnassa on huomioitu itse lähteen luotettavuus. Epäluotettavasta lähteestä otettua tietoa ei voida saada luotettavaksi. Lähteiden luotettavuutta on pohdittu monesta eri näkökulmasta. Lähes jokaisessa opinnäytetyössä käytetyssä lähteessä on ilmoitettu,

mistä lähteistä teksti on koottu ellei se ole täysin uutta, mutta silloin on otettu huomioon, että tekijän nimi on ilmoitettu.

Informaatiota arvioidessa tulee kiinnittää huomiota esimerkiksi Internet-sivujen muotoon eli ovatko ne esimerkiksi faktatietoa välittävät sivut vai keskustelupalsta. Lisäksi tulee kiinnittää huomiota siihen, onko lähteessä oleva tieto faktaa vai tekijän omia mielipiteitä. (Aalto-yliopisto 2017.) Opinnäytetyön lähteitä valittaessa on huomioitu, että kirjat sekä internet-sivut ovat faktatietoa sisältäviä, eivätkä ihmisten omia mielipiteitä sisältäviä.

Tiedon laajuutta voidaan arvioida monella tapaa. Arvioinnin kohteena voivat olla esimerkiksi eri näkökulmat ja onko tiedossa joitain rajoitteita, kuten esimerkiksi tiedon rajoittuminen tiettyyn ajankohtaan (Aalto-yliopisto 2017). Opinnäytetyössä on huomioitu, että lähteissä käsitellään tietoa useista eri näkökulmista tai tietoa etsitään useista eri lähteistä. Esimerkiksi ensiapuun liittyviä ohjeistuksia on etsitty useista eri lähteistä, jotta tiedon arvioiminen todeksi monesta eri näkökulmasta, olisi mahdollista.

Muita luotettavuuteen vaikuttavia asioita ovat esimerkiksi kohderyhmän vaikutus sekä ajankohtaisuus. Kohderyhmää arvioidessa tulee huomioida, kenelle lähteessä oleva tieto on suunnattu ja sopiiko se omaan käyttötarkoitukseen. Ajankohtaisuuteen liittyviä asioita ovat tiedon julkaisuajankohta, päivitykset ja mahdollinen muu tarjolla oleva tuoreempi tieto. (Aalto-yliopisto 2017.) Suurimmassa osassa lähteistä, on niiden sisältämä tieto tarkoitettu terveysalan ammattilaisille. Koska opinnäytetyö on terveysalan opinnäyte, on lähteenä käytetty myös oman alan lähteitä. Lähteitä valittaessa on huomioitu, että lähteet eivät olisi kovinkaan vanhoja, sillä esimerkiksi ensiavun ohjeistukset päivittyvät koko ajan. Kaikesta on pyritty etsimään mahdollisimman uusi lähde tai sellainen, että sen päivittämisestä olisi mahdollisimman lyhyt aika.

Lähteet

Painetut

Hämeen Partioiiri ry. 2013. Viiden tähden partiotoimintaa. Vuosikirja 2013.

Hämeen Partioiiri ry. 2016. Kriisisuunnitelma.

Ihme, A. Rainto, S. 2014. Naisen terveys. 2.uudistettu painos. Porvoo: Edita.

Kyynärön Kiertäjät ry. 2018. ROK - Oma lippukunta.

Naarajärvi, S & Telkki, T. 2016. Ensiauttajan taskuopas. 3.painos. Helsinki: Grano Oy.

Suomen Partiolaiset - Finlands Scouter ry. 2013. Partiojohtajan käsikirja. Oy Partio Scout ab.

Suomen Partiolaiset - Finlands Scouter ry. 2015a. Turvallisesti yhdessä. Suomen Partiolaisten ohjeistus lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Suomen Partiolaiset - Finlands Scouter ry. 2015b. Turvallisuusohjeet. 5.uudistettu painos.

Suomen Punainen Risti. 2017. Ensiapu. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Rauste-Von Wright, Maijaliisa. Von Wright, Johan. & Sointi, Tiina. 2003. Oppiminen ja koulutus. 9.uudistettu painos. Helsinki: WSOY

Vilka, H.& Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Tammi.

Sähköiset

Grann, K. 2014. Asiakas arvioijana terveydenhuollossa. Potilaiden arvioinnit kirjallisista potilasohjeista. Jyväskylän yliopisto. Pro gradu. Terveystieteiden laitos. Luettu 4.1.2018. <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/44516/URN:NBN:fi:ju-201410313152.pdf?sequence=1>

Helsingin sanomat. 2018. Sanakirja.org. Luettu 4.1.2018. <http://www.sanakirja.org/>

Jalonen, T. 2006. Sähköisen viestinnän pikaopas. Luettu 13.3.2018. http://www.emaileri.fi/hyva_tietaa/sahkoisen_viestinnan_pikaopas/

Keinonen, T. Sutinen, P. 2015. Mistä kyse: käyttäjälähtöinen suunnittelu. Muotoilutarinat. Luettu 4.3.2018. <http://www.muotoilutarinat.fi/fi/artikkelit/k%C3%A4ytt%C3%A4j%C3%A4l%C3%A4ht%C3%B6inen-suunnittelu/>

Kyynärön Kiertäjät ry. 2017. Luettu 6.10.2017. <https://kyki.yhdistysavain.fi/>

Manninen, T. 2016. 13-vuotias brittipolka menehtyi sairauskohtaukseen Roihu-leirillä. Iltasanomat. Luettu 6.10.2017. <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000001226468.html>

Nurmi, A. 2011. Turvallisuuden syvärakenteet. Turvallisuuspuheen konstruointi Fennovoima Oy:n ydinvoimalaitoshankkeeseen liittyvissä yleisötilaisuuksissa. Jyväskylän yliopisto. Pro gradu. Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos. Luettu 4.1.2018. <https://staff.jyu.fi/Members/tlitmane/Ydinturvallisuus%20ja%20julkiset%20tilaisuudet>

Opetushallitus. 2017. Opetustoimen ja varhaiskasvatuksen turvallisuusopas. Luettu 4.1.2018. http://www.oph.fi/opetustoimen_turvallisuusopas

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus. 2006. Prosessien arviointi - workshop. Luettu 14.3.2018. http://www.epshp.fi/files/5573/Prosessien_arviointi.pdf

Suomen Mielensterveysseura. 2013. Eväitä arviointiin sosiaali- ja terveysjärjestöissä. Luettu 14.3.2018. https://www.mielensterveysseura.fi/sites/default/files/inline/horisontti_evaita_arviointiin_0114.pdf

Suomen Partiolaiset - Finlands Scouter ry. 2008. Suomen Partiolaiset - Finlands Scouter ry:n peruskirja. Luettu 22.11.2017. https://www.partio.fi/sites/partio.fi/files/uploads/sp_peruskirja.pdf

Suomen Partiolaiset - Finlands Scouter ry. 2017a. Partio-ohjelma. Tarpojat. Luettu 6.10.2017. <http://partio-ohjelma.fi/partiokasvatus/tarpojat/#8>

Suomen Partiolaiset - Finlands Scouter ry. 2017b. Partiosanasto - Partion lyhyt oppimäärä. Luettu 6.10.2017. <https://www.partio.fi/tutustu-partioon/partiosanasto>

Suomen Partiolaiset - Finlands Scouter ry. 2017c. Sisupartio-opas. Luettu 21.11.2017. https://toiminta.partio.fi/sites/partio.fi/files/sisupartio-opas_1.pdf

Suomen Partiolaiset - Finlands Scouter ry. 2018a. Partiomenetelmä pähkinänkuoressa. Luettu 4.3.2018. <https://www.partio.fi/partiomenetelma-pahkinankuoressa>

Suomen Partiolaiset - Finlands Scouter ry. 2018b. Partiovakuutus. Luettu 4.3.2018. <https://lippukunta.partio.fi/lippukunnan-johtaminen/toiminnan-turvallisuus-ja-vakuutukset/partiovakuutus>

Suomen Partiolaiset - Finlands Scouter ry. 2018e. Partio-ohjelma. Ensiapu. Luettu 7.4.2018. <https://partio-ohjelma.fi/partio-ohjelma/sudenpennut-7-9-v/suhde-toiseen/ensiapu/>

Suomen Partiolaiset - Finlands Scouter ry. 2018c. Partio-ohjelma. Hätäensiapu. Luettu 7.4.2018. <https://partio-ohjelma.fi/partio-ohjelma/seikkailijat-10-12-v/taitomerkit/hataensiapu/>

Suomen Partiolaiset - Finlands Scouter ry. 2018d. Partio-ohjelma. Samoajat. Luettu 5.3.2018. <https://partio-ohjelma.fi/partiokasvatus/samoajat/#2>

Suomen Punainen Risti. 2012. Lasten ensiapukurssi 8-12v. lapsille. Luettu 13.3.2018. <https://www.punainenristi.fi/tapahtumat/lasten-ensiapukurssi-8-12v-lapsille>

Suomen Punainen Risti. 2015. Ensiapuhjeet. Luettu 30.10.2017. https://www.punainenristi.fi/sites/frc2011.mearra.com/files/tiedostolataukset/uudet_ensiapuhjeet_2016_0.pdf

Suomen Punainen Risti. 2016. Punainen Risti. Luettu 31.1.2018. <http://www.ensiapukoulu.fi/fi>

Suomen Punainen Risti. 2018. Ensiapu, terveys ja hyvinvointi. Luettu 7.2. 2018. <https://www.punainenristi.fi/koulusivut/opetusmateriaalit/ylakouluille/ensiapu-terveys-ja-hyvinvointi>

Suomen Punainen Risti. 2018. Historia. Luettu 31.1.2018. <https://www.punainenristi.fi/tutu-punaiseen-ristiin/historia>

Suomen Setlementtiliitto. 2018. Mitä arviointi on? Luettu 14.3.2018. <https://www.setlementti.fi/@Bin/28295/Arvioinnin+ja+kehitt%C3%A4misty%C3%B6n+l%C3%A4ht%C3%B6koh-tia.pdf>

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. 2014. Kouluterveydenhuolto. Luettu 4.3.2018. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/opiskeluhoito/kouluterveydenhuolto>

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. 2017a. Itsearviointi. Luettu 14.3.2018. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asetassa-olevien-osallisuus/hankkeet-ja-hanketuki/arviointi/itsearviointi>

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. 2017b. Vertaisarviointi. Luettu 14.3.2018. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asetassa-olevien-osallisuus/hankkeet-ja-hanketuki/arviointi/vertaisarviointi>

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. 2018. Arviointiprosessi. Luettu 14.3.2018. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asetassa-olevien-osallisuus/hankkeet-ja-hanketuki/arviointi/itsearviointi/arviointiprosessi>

Pelastuslaki

Rikoslaki

Rouvinen-Wilenius, P. 2017. Tavoitteena hyvä ja hyödyllinen terveysaineisto - Kriteeristö aineiston tuotannon ja arvioinnin tueksi. Terveyden edistämisen keskus. Luettu 4.1.2018. https://www.researchgate.net/publication/232569631_Tavoitteena_hyva_ja_hyodyllinen_terveysaineisto

Julkaisemattomat

Kyynärön Kiertäjien suullinen tietolähde

Puhelinhaastattelu 14.2.2018.

Liitteet

Liite 1: Apua! -oppaan sisällysluettelo	33
Liite 2: Hyvän oppaan kriteerejä.....	34
Liite 3: Partio-suomi -sanasto	35
Liite 4: Oppaan käyttäjälähtöinen arviointi.....	36

Liite 1: Apua! -oppaan sisällysluettelo

Sisällysluettelo:

Ensiapulaukun sisältö	
Retket ja vaellukset	6
Toimintajärjestys hätätilanteessa	7
Hätäilmoituksen tekeminen	8
Haavat	
Pintanaarmu	9
Runsas verenvuoto	10
Palovammat	
Palovamman laajuus	11
Pinnallinen palovamma	11
Pinnallinen tai syvä palovamma	12
Syvä palovamma	13
Kylmävammat	
Paleltuma	14
Hypotermia	14
Nyrjähdykset ja venähdykset	16
Käden ja jalan murtumat	18
Kesäensiapu	
Käärmeen purema	21
Hyönteisten pistot	21
Punkin purema	22
Auringonpistos	23
Tajuttomuus	24
Sokki	25
Elvytys	26
Sairaskohtaukset	
Hypoglykemia = insuliinisokki	28
Kouristukset	28
Anafylaktinen sokki	29
Äkillinen vatsakipu	31
Äkillinen päänsärky	31
Potilaan siirto ja kuljetus	33
Henkinen ensiapu	
Miten toimia ensivaiheessa?	34
Keneltä saada apua?	34
Lapsille ensiavun kouluttaminen	
Mitä täytyy ottaa huomioon?	35
Vinkkejä toimintaan	35
Lisätietoa / Lähteet	37

Liite 2: Hyvän oppaan kriteerejä

- selkeä
  - selkeä esitystapa
- helposti käytettävissä
- tiivis, mutta kattava
  - ea-ohjeistukset
  - ea-tilanteisiin johtavat tekijät
- toimiva opas partiolaisille
  - kohderyhmälle sopiva
  - käyttäjä osallisena kehityksessä
- luotettava
  - näyttöönperustavaa tietoa
  - lähdeluettelo
- selkeä viestintä
  - tekstien järjkevä asettelu
  - kieli yleisselkoista
  - sanastot luettavuutta helpottamaan
  - yksi asia / kappale
  - tekstin pituus
  - helppo lukea ja ymmärtää
  - vierasperäiset sanat pois tai niille selitykset
  - lyhyt, napakka
  - ei raskaslukuinen
- tehokas
  - jää lukijan mieleen
    - huumorilla höystetty teksti
    - nuorten oman kielen käyttö
  - tiedonjanoisten huomiointi
  - luo hyvän tunnelman
  - hyvällä maulla tehty
- miellyttävä ulkoasu
  - toisiinsa sointuvat värit
  - kuvamateriaali

Sähköinen

- koulutustilaisuuksiin soveltuva
  - helpottaa kouluttamista
- toimiva sähköinen opas
- voi tulostaa vihoksi
- viestinnällisesti tehokas
  - korostuksien ja suuraakkosten käyttöä tulee välttää
  - luettelot

Paperinen

- helppo tarttua ja toimia oppaan mukaisesti
- luettavuus
  - sisällysluettelo
  - sivunumerointi
  - sanastot, käsitteet ja lyhenteet
  - otsikot vastaavat sisältöä, väliotsikot
  - tärkeimmät asiat korostettu
  - lyhyt, napakka teksti
- visuaalisuus
  - kontekstiin sopivat kuvat, jotka tukevat ymmärtämistä

Liite 3: Partio-suomi -sanasto

Hämeen Partiopiiri ry = yksi Suomen kymmenestä partiopiiristä, jotka on jaettu maantieteellisen sijaintinsa mukaan

kolo = partiolaisten kokoontumispaikka

koloilta = viikottainen kokoontuminen

lippukunnanjohtaja = johtaa partiotoiminnan perusyksikkö

lippukunta = partiotoiminnan perusyksikkö

luotsi = nuorten aikuinen tuki, joka vastaa tietyn ryhmän toiminnasta

partio = koko maailman ja Suomen suurin nuorisoliike

partiojohtaja = partiolainen, joka on käynyt partiojohtajajien peruskoulutuksen

partiolainen = partiota harrastava henkilö

partiomenetelmä = partiossa käytettävien kasvatustehtävien kokonaisuus

partio-ohjelma = partiokasvatuksen ydin, kertoo mitä, miksi ja miten jotain tehdään

pesti = partiolaisen nimetty tehtävä

Reppu-kirja = 10-15-vuotiaalle partiolaiselle tarkoitettu kirja

ROK = ryhmänohjaajakoulutus, jonka 15-17-vuotiaat partiolaiset käyvät

samoaja = 15-17-vuotias partiolainen

sisupartiolainen = erityistä tukea vaativa partiolainen

Suomen Partiolaiset - Finland's scouter ry = Suomen partiotoiminnan keskusjärjestö

tarpoja = 12-14-vuotias partiolainen

turva-aikuinen = lippukunnan nimeämä vähintään 18-vuotias partiolainen, joka tuntee Turvalisesti yhdessä -ohjeen ja jolle voi kertoa kaltoinkohtelusta

vartio = lippukunnassa toimiva pienryhmä, jossa on useimmiten 3-12 partiolaista

vartionjohtaja = suunnittelee ja johtaa vartion toimintaa

Liite 4: Oppaan käyttäjälähtöinen arviointi

Janalle asetetaan seisomaan siihen kohtaan, mikä itsestä tuntuu oikealta vastaukselta kysymykseen. Toisessa päässä on vaihtoehtona 'kyllä' ja toisessa päässä 'ei'. Janalla ei tarvitse olla jommassa kummassa päädyssä, vaan myös janan välikohtiinkin voi asettua. Mikäli joku haluaa suullisesti valintaansa kommentoida, annetaan siihen mahdollisuus. Kenenkään vastauksia ei yksilöidä mitenkään, vaan vain vastauksien keskiarvoa arvioidaan ja kirjataan ylös paperille.

Taulukossa on esitetty janapalautteen käytöstä saatujen tulosten keskiarvot. Vastauksia ei yksilöity arviointitilanteessa.

ARVIOINTIKYSYMYS	KYLLÄ- PÄÄTY	EI- PÄÄTY
ONKO SÄHKÖINEN OPAS HELPPO TULOSTAA PAPERILLE?	x	
ONKO PAPERINEN OPAS SOPIVAN KOKOINEN?	x	
PALVELEEKO OPAS VARTIONJOHTAJIEN TARPEITA? ONKO OPAS KOHDERYHMÄLLE SOPIVA?	x	
LÖYDÄTKÖ ETSIMÄSI TIEDON HELPOSTI?	x	
ONKO OPAS MIELESTÄSI SELKEÄ?	x	
KERROTAANKO ENSIAPUUN LIITTYEN KAIKKI OLEELLINEN?	x	
HERÄTTÄÄKÖ OPAS LUOTTAMUSTA?	x	
ONKO OHJEIDEN MUKAAN HELPPO TOIMIA?	x	
HERÄTTÄÄKÖ OPPAAN ULKOASU MIELENKIINNON?		x
ONKO VIESTINTÄ SELKEÄÄ?	x	
ONKO ULKOASU MIELLYTTÄVÄ?		x
ONKO TEKSTIT ASETeltu JÄRKEVÄSTI?	x	

SOINTUVATKO VÄRIT TOISIINSA?	x
ONKO OPAS RASKASLUKUINEN?	x
ONKO TIETO HELPOSTI LUETTAVISSA?	x
ONKO TIEDONJANOISET HUOMIOITU OPPAASSA?	x
ONKO OPAS KIRJOITETTU SELKOKIELELLÄ?	x
ONKO TÄRKEIMMÄT ASIAT HELPPO LÖYTÄÄ?	x
OVATKO KUVAT KONTEKSTIIN SOPIVIA?	x
TUKEVATKO KUVAT ASIAN YMMÄRTÄMISTÄ?	x
OVATKO KAPPALEET SOPIVAN PITUISIA?	x